

LIETUVOS DIASPOROS APKLAUSA

2021 m. gruodžio 12 d. – 2022 m. sausio 17 d.

Tyrimas atliktas
Užsienio reikalų ministerijos
užsakymu

Vilnius – 2021

Turinys

1. Tyrimo metodika	3
2. Tyrimo santrauka	4
3. Survey Data Summary	13
4. Respondentų socialinis-demografinis portretas	22
5. Tyrimo rezultatų analizė	24
5.1. Pilietybė	24
5.2. Lietuviškumą	25
5.2.A. Lietuviškumą: respondentų, kurie klausimynus pildė anglų ir rusų kalbomis, atsakymai	30
5.3. Lituanistinis ugdymas	32
5.4. Įsitraukimas į gerovės Lietuvoje kūrimą.....	39
5.5. Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime Lietuvoje.....	44
5.6. Elektroniniu būdu teikiamos paslaugos Lietuvoje.....	47
5.7. Prekyba žmonėmis	51
5.8. Lietuvos žiniasklaida.....	53
5.9. Lietuvos žinomumas ir įvaizdis	60
5.10. Sveikatos paslaugos.....	61
5.11. Grįžimas į Lietuvą	62
5.12. Dalyvavimas apklausose	75

1. Tyrimo metodika

- ◆ **Tyrimo laikas:** 2021 m. gruodžio 12 d. – 2022 m. sausio 17 d.
- ◆ **Respondentų skaičius:** N = 2073
- ◆ **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni užsienio lietuviai, gyvenę užsienyje ne mažiau 6 mėn.
- ◆ **Apklauso būdas:** tikslinė užsienio lietuvių apklausa internetu, nustatant kvotas pagal emigracijos šalį. Potencialūs respondentai buvo kviečiami užpildyti anketą per Facebook portalą, per užsienio lietuvių vienijančias bendruomenes ir organizacijas.
- ◆ **Apklauso paklaida:** rezultatų paklaida neviršija 2,2% (jei atranka būtų tikimybinė).

2. Tyrimo santrauka

2021 m. gruodžio 12 d. – 2022 m. sausio 17 d. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos (toliau – ir URM) užsakymu atliko Lietuvos diasporos apklausą apie jos atstovų santykį su Lietuva ir ketinimus stiprinti ryšį su ja. Apklausos tikslas – geriau suprasti, kaip Lietuvos diaspora vertina galimybes puoselėti tautinę tapatybę, galimybę mokytis lietuvių kalbos; sužinoti požiūrį į Lietuvos pilietybės išlaikymo ar įgijimo klausimus; išsiaiškinti Lietuvos diasporos norą ir galimybes dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime bei prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo; grįžimo į Lietuvą planus ir lūkesčius. Lietuvos diasporos nuomonė ir įžvalgos svarbūs siekiant sustiprinti ir išplėsti valstybės ir diasporos ryšį, dialogą ir partnerystę bei tobulinti Lietuvos diasporos politiką ir jos įgyvendinimą.

Apklausos atranka buvo tikslinė, kvotos nustatomos pagal emigracijos šalių grupes. Kvietimas dalyvauti apklausoje buvo platinamas pasitelkus Lietuvos diplomatinės atstovybes ir užsienio lietuvių vienijančias bendruomenes ir organizacijas, juo dalintasi URM administruojamose *Facebook* paskyrose. Apklausoje iš viso dalyvavo 2 073 užsienio lietuviai (18 metų ir vyresni, gyvenę užsienyje ne trumpiau kaip 6 mėn.), gyvenantys 70 šalių.

Apklaustųjų struktūra

Dalyvavusių Lietuvos diasporos apklausoje respondentų apžvalga: moterys (71 %); turintys universitetinį išsilavinimą (86 %); 30–65 m. amžiaus (78 %); gimę Lietuvoje (85 %); gyvenantys užsienyje daugiau kaip 3 m. (92 %, iš jų daugiau kaip 10 m. – 57 %); mažiau kaip pusė (43 %) gyvena ES šalyse, 14 % Jungtinėje Karalystėje, 14 % JAV, 6 % Airijoje, 5 % Norvegijoje (apklausoje dalyvavo respondentai iš 70 šalių). Dauguma dalyvavusių apklausoje (81 %) turi Lietuvos pilietybę, dar 7 % – Lietuvos ir kitos šalies pilietybę, 12 % Lietuvos pilietybės neturi (nebeturi).

Pilietybė

Jei būtų galimybė išsaugoti Lietuvos pilietybę, dauguma Lietuvos diasporos apklausoje dalyvavusių asmenų – 77 % norėtų įgyti tos šalies, kurioje gyvena, pilietybę, 17

% nori turėti tik Lietuvos pilietybę, 5 % nori įgyti gyvenamosios šalies pilietybę nepriklausomai nuo to, ar galės išsaugoti Lietuvos pilietybę.

Lietuvybė

Didžioji dauguma – 89 % Lietuvos diasporos apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad jiems svarbus tautinis identitetas. Jis yra labai svarbus visoms apklaustųjų grupėms. 2020 m. apklausos metu nurodžiusių, kad jiems yra svarbi lietuvybė, buvo šiek tiek mažiau (84 %).

Dažniausiai buvo nurodoma, kad lietuvybę padeda išlaikyti bendravimas su giminėmis ar draugais, gyvenančiais Lietuvoje (89 %), lietuviškų švenčių šventimas, tradicijų puoselėjimas (76 %), lietuviška žiniasklaida (74 %), lietuviški kūriniai (70 %). Šiek tiek rečiau buvo minimos atostogos Lietuvoje (65 %), bendravimas su vietos lietuviais (64 %).

Daugelis apklaustųjų – 43 % teigia, kad gyvenant užsienyje yra visos sąlygos išlaikyti lietuvybę. Maždaug tiek pat apklausos respondentų norėtų daugiau galimybių išlaikyti lietuvybę (44 %). Neigiančių galimybę išlaikyti lietuvybę nėra daug (13 %) (12 % – „labai daug kliūčių“, 1 % – „nejmanoma“).

Dažniausiai atsakymuose į atvirąjį klausimą dėl priemonių lietuvybei išlaikyti buvo nurodoma, kad reikia skatinti bendruomenių aktyvumą (18 %). Antroje vietoje buvo minima finansinė valstybės parama (14 %). Trečioje–penktoje vietose buvo nurodomos nuotolinės priemonės (ugdymas, renginiai, programos), dvigubos pilietybės įteisinimas ir aktyvesnė ambasadų veikla ir dėmesys (13 %).

Lituanistinis ugdymas

Absoliučiai daugumai – 91 % vaikų turinčių apklausos respondentų yra svarbu, kad vaikai išsaugotų lietuviškas šaknis (2020 m. tyrime – 88 %). Dažniausiai nurodoma, kad vaikų lietuvybė yra ugdoma, nes šeimoje yra kalbama lietuviškai (78 %), šeimoje mokoma lietuviškų tradicijų, kalbos, istorijos (56 %), vaikai vasaras leidžia Lietuvoje (38 %), vaikai kartu dalyvauja lietuvių bendruomenės gyvenamoje šalyje veikloje (34 %).

32% apklaustųjų, kurių vaikai mokosi nuotoliniu būdu Lietuvoje, nurodė, kad nuotolinis mokymas juos tenkina, 50 % – iš dalies tenkina ir 18 % – netenkina. Tik iš dalies nuotoliniu mokymu patenkinti respondentai dažniausiai nurodė, kad yra skurdi mokomoji

medžiaga (36 %), 31 % – kad programa nėra pritaikyta užsienyje gyvenantiems vaikams. Nepatenkinti nuotoliniu mokymu Lietuvoje respondentai dažniausiai nurodė, kad programa nepritaikyta užsienyje gyvenantiems vaikams ir kad nėra grįžtamojo bendravimo su mokytojais.

Lietuvos diasporos apklausos dalyviai, kurių vaikai lanko lituanistines mokyklas savo gyvenamose šalyse, nurodė, kad lituanistinėms mokykloms yra sunku išsilaikyti (57 %), mokyklose trūksta mokytojų (45 %), nepakankama mokytojų kvalifikacija (44 %), nėra vieningos lituanistinio ugdymo sistemos (40 %).

Atsakydami į klausimą apie nemokamą lietuvių kalbos, istorijos, kultūros mokymą, 14 % apklausos dalyvių nurodė, kad norėtų nuotolinio mokymo pagal formaliojo ugdymo Lietuvoje programą, net 68 % – pagal specialią programą užsienyje gyvenančių lietuvių vaikams. 19 % respondentų nurodė, kad jiems nereikia tokio nuotolinio mokymo.

Maždaug ketvirtadalis Lietuvos diasporos apklausos dalyvių, kuriems yra svarbu, kad vaikai išsaugotų lietuviškas šaknis, svarsto apie vaikų studijų Lietuvoje galimybę (24 %) (iš jų 7 % – jei bus galima gauti papildomą balą stojant ir paramą studijoms). Didelė dalis – 45 % dar neplanavo, bet neatmeta tokios galimybės, o 25 % tokios galimybės nesvarsto. Palyginti su 2020 m. apklausa, rezultatas mažai pasikeitė.

Nedidelė dalis (9 %) respondentų nurodė, kad vaikų lietuviškumą jiems nėra svarbi. Dažniausiai buvo argumentuojama, kad jie yra pasaulio piliečiai ir nesureikšmina tautinės tapatybės (33 %), vaikai Lietuvoje negyvens (23 %), šeima tautiniu požiūriu yra mišri (17 %). Panašūs rezultatai buvo gauti ir 2020 metais.

Įsitraukimas į gerovės Lietuvoje kūrimą

Kaip ir ankstesniais metais, absoliučiai daugumai – 97 % Lietuvos diasporos apklausoje dalyvavusiųjų yra svarbi Lietuvos pažanga ir gerovė. Net 78,7 % apklausos dalyvių nurodė prisidedantys prie gerovės Lietuvoje kūrimo. Į klausimą, kaip respondentai prisideda prie gerovės Lietuvoje kūrimo, dažniausiai buvo atsakoma, kad jie remia Lietuvoje gyvenančius artimuosius (42 %), skatina turizmą į Lietuvą (41 %). Kiti atsakymai buvo minimi daug rečiau. 7 % apklaustųjų neprisideda ir neprisidės, 14 % dar neprisidėjo, bet ketina prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo. 39 % apklaustųjų, kurie kol kas neprisideda, bet norėtų prisidėti, atsakė, jog mielai pasikonsultuotų, kaip tą padaryti.

Neketinantys prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo dažniausiai nurodė nemanantys, kad turėtų prisidėti (42 %, 2020 m. – 23 %), nežinantys, kaip galėtų prisidėti (24 %, 2020 m. – 37 %).

22 % Lietuvos diasporos apklausos dalyvių nurodė, kad kaupia šeimos archyvą ir jiems būtų reikalinga Lietuvos valstybės archyvų metodinė pagalba. 5 % nurodė, kad kaupia užsienio lietuvių organizacijos archyvą ir jiems taip pat būtų reikalinga metodinė pagalba. Pagalbos tvarkant archyvus dažniau reikia vyresniems nei 65 m. respondentams, gyvenantiems JAV.

Dalyvavimas visuomeniniame Lietuvos gyvenime

Maždaug trečdalis – 34 % Lietuvos diasporos apklausos dalyvių teigia, kad ir negyvenant Lietuvoje galima dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime, 28 % iš dalies tam pritaria, o apie 24 % tokiam teiginiui nepitaria. 2020 m. teigiančių, kad kliūčių dalyvauti Lietuvos gyvenime nėra, buvo daugiau – 50 %. Nematantį kliūčių dalyvauti Lietuvos gyvenime daugiau yra tarp vyresnių nei 65 m. žmonių.

Apklausos respondentai, nurodę, kad Lietuvos gyvenime visavertiškai galima dalyvauti tik iš dalies, minėjo, kad dalyvavimas negali būti visavertis dėl fizinio atstumo (36 %). Daug mažiau – 17 % nurodė motyvacijos trūkumą, 16 % – technines priežastis, 16 % – informacijos trūkumą.

Nepritariantys teiginiui, kad ir gyvenant užsienyje galima visavertiškai dalyvauti Lietuvos gyvenime, dažniausiai – 39 % nurodė, kad jie jaučiasi nepageidaujami, 31 % teigė, kad trūksta informacijos.

Elektroniniu būdu teikiamos paslaugos Lietuvoje

Dauguma užsienyje gyvenančių lietuvių – 55 % naudojami elektroniniu būdu teikiamomis administracinėmis ir viešosiomis paslaugomis Lietuvoje. Naudojimasis šiomis paslaugomis priklauso nuo gyvenimo užsienyje trukmės: kuo ilgesnė gyvenimo užsienyje trukmė, tuo mažiau yra naudojamos paslaugomis Lietuvoje (nuo 6 mėn. iki 3 metų – 82 %, nuo 3 metų iki 10 metų – 63 %, 10 metų ir daugiau – 45 %). Dažniau elektroniniu būdu teikiamomis paslaugomis naudojami Norvegijos (72 %), Belgijos (69 %) lietuviai. Dažniausiai

naudojamosi elektroniniais valdžios vartais (87 % besinaudojančių) ir elektroninio deklaravimo sistema (43 %).

43 % besinaudojančių elektroniniu būdu Lietuvoje teikiamomis paslaugomis Lietuvos diasporos apklausos respondentų sutinka, kad jos atitinka jų poreikius, iš dalies su teiginiu sutinka 43 %, labiau nesutinka ir nesutinka – 14 %. Palyginti su 2020 m. tyrimo rezultatais, sumažėjo teigiančių, kad viešosios paslaugos atitinka jų poreikius (buvo 52 %).

Tik iš dalies teigiamai įvertinę elektronines paslaugas respondentai dažniausiai nurodė, kad ne viską galima sutvarkyti nuotoliniu būdu (28 %) ir kad sistema nedraugiška vartotojui (26 %). Labiau neigiamai įvertinę elektronines sistemas respondentai dažniausiai nurodė, kad sistemos yra nedraugiškos vartotojui, ne viską įmanoma sutvarkyti nuotoliniu būdu.

Prekyba žmonėmis

Dauguma – 74 % apklaustųjų yra girdėję apie prekybos žmonėmis atvejus, bet nukentėjusių asmeniškai nepažįsta, 3 % žino tokių atvejų artimoje aplinkoje ir 23 % tokių atvejų negirdėjo. Dauguma – 96 % negirdėjo apie išvykusiems į užsienį skirtą programėlę apie prekybą žmonėmis „Raktas“, girdėjusių apie šią programėlę yra 4 %.

Lietuvos žiniasklaida

Dauguma – 44 % Lietuvos diasporos apklausoje dalyvavusių asmenų nurodė, kad pagrindinis naujienų iš Lietuvos šaltinis yra lietuviška internetinė žiniasklaida. Šis atsakymas būdingas daugumai socialinių demografinių grupių, gyvenančių visose šalyse. Mažiau internetinė žiniasklaida svarbi vyresniems nei 65 m. respondentams, jiems svarbiau gyvenantys Lietuvoje artimieji. Labiausiai užsienyje gyvenančius lietuvius domina Lietuvos vidaus politikos aktualijos (44 %) ir ekonomikos naujienos (22 %). Panašūs buvo ir 2020 m. apklausos atsakymai. Apklaustieji nurodė, kad jie dažniausiai naudojami LRT (38 %) ir *Delfi.lt* (24 %) šaltiniais.

39 % besidominčių naujienomis Lietuvoje teigia, kad Lietuvos komunikacijos priemonės atitinka jų lūkesčius. Teigiamai Lietuvos komunikacijos priemones įvertino, bet mato trūkumų, 35 % respondentų, 19 % jas vertina labiau neigiamai, o 7 % nurodė, kad Lietuvos komunikacijos priemonės visiškai neatitinka jų lūkesčių.

Įvertinę Lietuvos žiniasklaidą teigiamai, bet matantys jų trūkumus respondentai dažniausiai nurodė, kad informacija yra šališka (32 %), ne viskuo galima naudotis (19 %), informacija neįdomi (12 %), prasta rodymo kokybė (7 %), nepakanka informacijos emigrantams (7 %). Respondentai, įvertinę Lietuvos žiniasklaidą labiau neigiamai, dažniausiai nurodė, kad informacija yra šališka (45 %), informacija neįdomi (16 %), ne viskuo galima naudotis (12 %). Neigiamai Lietuvos žiniasklaidą įvertinę apklausos dalyviai dažniausiai nurodė, kad informacija šališka, melaginga (63 %).

Lietuvos žinomumas ir įvaizdis

Daugumos Lietuvos diasporos apklausos dalyvių – 51 % nuomone, Lietuvos žinomumas išlieka toks pat, 45 % apklaustųjų nuomone, žinomumas didėja. Tik 4 % apklaustųjų nurodė, kad žinomumas mažėja. 2020 m. apklausos metu buvo daugiau teigiančiųjų, kad žinomumas didėja (55 %).

82 % respondentų vienu ar kitu būdu prisideda prie Lietuvos žinomumo gyvenamojoje šalyje didinimo, dažniausiai pasakodami apie Lietuvą draugams, kolegoms, kaimynams – 76 %, be to, 22 % rašo apie Lietuvą socialiniuose tinkluose, 22 % reklamuoja lietuviškus gaminius.

Sveikatos paslaugos

Tik nedidelė dalis (10 %) Lietuvos diasporos apklausos dalyvių, gyvenančių Europos Sąjungos šalyse, nurodė nežinantys apie Europos sveikatos draudimo kortelę, kuri suteikia teisę gauti nemokamas būtinosios medicinos paslaugas Lietuvoje. Šia paslauga naudojosi 19 % apklaustųjų, o kiti (71 %) žino, bet dar nesinaudojo. Panašus buvo ir 2020 m. apklausos rezultatas.

Apklausos rezultatai rodo, kad 24 % apklaustųjų nežino, kad būdami apdrausti socialiniu draudimu vienoje iš ES valstybių turi teisę toje šalyje kreiptis dėl Lietuvoje gautų ir savo lėšomis apmokėtų sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensacijos. 13 % tuo naudojosi, o 62 % žino, bet nesinaudojo.

Grižimas į Lietuvą

18 % apklaustųjų teigia, kad šiuo metu neišvyktų iš Lietuvos (situacija Lietuvoje gerėja (7 %), emigracijoje yra sunkiau nei galvojo (4 %), suprato, ką prarado (5 %)). 67 % respondentų išvyktų iš Lietuvos ir dabar (34 % dėl uždarbio, 26 % dėl karjeros galimybių).

23 % apklaustųjų mano, kad į Lietuvą negrįš niekada (vyresni nei 65 m. – 62 %, Australijos, Kanados gyventojai). Dauguma – 59 % neatmeta tokios galimybės, 12 % planuoja sugrįžti 1–5 metų laikotarpiu. Dauguma planuojančių grįžti į Lietuvą nurodė grįšiantys į Vilnių – 55 %, dar 18 % – į Kauną, 10 % – į Klaipėdą, kitos vietovės nurodytos retai (16 %).

Labiausiai į Lietuvą grįžti apklausos dalyvius skatina Lietuvoje gyvenanti šeima, draugai (75 %). Kiti motyvai yra ne tiek svarbūs (noras, kad vaikai augtų Lietuvoje (24 %), noras dirbti Lietuvai (24 %), geriausiai jaučiasi Lietuvoje (23 %)). Panašūs buvo ir 2020 m. apklausos rezultatai.

Planuojantys grįžti į Lietuvą apklausos dalyviai nurodė, kad labiausiai jų motyvaciją grįžti sustiprintų: galimybė dirbti užsienyje nuotoliniu būdu (70 %), galimybė gauti finansinę paramą kvalifikacijos kėlimui, persikvalifikavimui Lietuvoje (53 %), teisinė pagalba pradėti verslą (50 %), finansinė pagalba pradėti verslą (50 %), pagalba užsieniečiui sutuoktiniui ar partneriui atvykti į Lietuvą (50 %).

Pagrindinis nerimas dėl grįžimo į Lietuvą – per mažas atlyginimas (54%). Kitos priežastys – tolerancijos trūkumas visuomenėje (33 %), bendras netikrumo jausmas (30 %), netikrumas dėl partnerio galimybių Lietuvoje (29 %), darbdavių požiūris į darbuotojus (26 %).

Planuojantiems grįžti į Lietuvą respondentams buvo pateiktas klausimas, ar jiems pakanka informacijos apie grįžimą į Lietuvą. Dauguma – 44 % apklaustųjų kol kas nesidomėjo informacija apie grįžimą į Lietuvą ar reintegraciją (2020 m. – 60 %). 27 % teigia, kad tokios informacijos pakanka, tik reikia ją rasti. 19 % teigia, kad informacija neišsami, 6 % nurodė, kad jos nėra. Tik 5 % atsakiusių į šį klausimą teigia, kad informacijos visiškai pakanka. Planuojantys grįžti respondentai nurodė, kad labiausiai jiems trūksta susistemintos informacijos apie pirmuosius žingsnius norintiems grįžti (53 %). Taip pat

dažnai buvo minimas poreikis kitos informacijos: apie darbą ir verslą (42 %), uždarbį ir kainas (40 %), sveikatos apsaugą (35 %), socialines garantijas (35 %), vaikų ugdymą (28 %).

36 % apklaustųjų nežinojo, kad yra portalas „Renkuosi Lietuvą“, kuriame teikiama atitinkama informacija (2020 m. nežinojo 40 %), 14 % ketina naudotis šio portalo teikiama informacija ateityje. 5 % apklausos dalyvių naudojo šio portalo informaciją (2020 m. – 2 %), 45 % žino apie šį portalą, bet jo paslaugomis nesinaudojo. Dauguma (72 %) pasinaudojusių „Renkuosi Lietuvą“ paslaugomis nurodė, kad informacija buvo naudinga.

Dalyvavimas apklausose

Didžioji dauguma – 82 % Lietuvos diasporos apklausos dalyvių nurodė dalyvaujantys apklausoje pirmą kartą, 18 % buvo dalyvavę anksčiau (tarp vyresnių nei 65 m. – 29 %, gyvenančių Belgijoje – 29 %).

Apklausa anglų ir rusų kalbomis

Šioje Lietuvos diasporos apklausoje klausimynai buvo pateikti ne tik lietuvių, bet ir anglų bei rusų kalbomis. Anglų kalba klausimyną užpildė 203 respondentai (tarp jų 72 iš JAV, 44 iš Kanados, 19 iš Australijos ir 17 iš Jungtinės Karalystės), rusų kalba 65 respondentai. 50 % pildžiusiųjų klausimyną anglų kalba neturi Lietuvos pilietybės (tarp pildžiusiųjų klausimyną rusų kalba tokių asmenų yra 32 %, tarp pildžiusiųjų klausimyną lietuviškai – 7 %). 14 % pildžiusiųjų klausimynus anglų ar rusų kalbomis nurodė, kad lietuvių kalbos visiškai nemoka (16 % pildžiusieji anglų kalba ir 10 % – rusų kalba), dar 19 % nurodė, kad jų lietuvių kalbos žinios yra silpnos. Dauguma – 51 % pildžiusiųjų klausimynus anglų arba rusų kalbomis nurodė, kad šeimoje kalbėdavo lietuviškai, o 34 % teigė lanke lituanistinę mokyklą.

Didžiajai daugumai Lietuvos diasporos apklausos dalyvių, nepriklausomai nuo klausimyno pildymo kalbos, yra svarbi lietuviškė (89 % pildžiusiųjų klausimyną lietuvių kalba, 91 % – anglų kalba, 89 % – rusų kalba). Bet kuria kalba pildžiusiems klausimyną apklausos dalyviams yra svarbi Lietuvos pažanga ir gerovė (taip nurodė 97 % pildžiusiųjų klausimyną lietuvių kalba, 97 % – anglų kalba, 94 % – rusų kalba). 33 % pildžiusiųjų klausimyną rusų kalba nurodė, kad negyvenantiems Lietuvoje nėra sudaryta galimybių dalyvauti įvairių sričių

Lietuvos gyvenime (tokių atsakymų buvo 18 % tarp atsakinėjusiųjų anglų kalba, 25 % tarp atsakinėjusiųjų lietuvių kalba). 28 % klausimyną pildžiusių rusų kalba respondentų planuoja grįžti į Lietuvą per artimiausius penkerius metus ar greičiau (tarp pildžiusiųjų anglų kalba tokių respondentų yra 7 %, tarp lietuvių kalba – 12 %).

3. Survey Data Summary

From 12 December 2021 to 17 January 2022, Public Opinion and Market Research Centre “Vilmorus”, commissioned by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, conducted a survey of the Lithuanian diaspora in an attempt to examine the relationship between Lithuania and the Lithuanian diaspora and their expectations for stronger relations with Lithuania. The aim of the survey is to better understand how the Lithuanian diaspora see opportunities of fostering their national identity, including opportunities to study the Lithuanian language, and to learn their attitude towards retaining or acquiring Lithuanian citizenship, their wish and opportunities to be involved in Lithuania’s public life and to contribute to the creation of wellbeing in Lithuania, as well as their plans and expectations in relation to their return to Lithuania. Knowledge of Lithuanian diaspora opinions and insights is important for strengthening and expanding ties, dialogue and partnership between the state and the diaspora, as well as for upgrading the Lithuanian diaspora policy and ensuring its better implementation.

Selection for the target group was based on quota sampling by emigration countries. An invitation to participate in the survey was sent out with the help of Lithuanian diplomatic representations and communities and organisations uniting Lithuanians living abroad; it was also posted on the MFA Facebook account. The survey covered 2073 Lithuanians living in 70 foreign countries (aged 18 and older, having lived abroad for at least 6 months).

Structure of Respondents

The majority of those who responded to the survey questionnaire: 71% women; 86% with a university degree; 78% aged 30 to 65; 85% born in Lithuania; 92% have lived abroad for over 3 years, of who 57% for over 10 years; almost a half (43%) live in the EU. The respondents live in 70 countries in total (14% in the United Kingdom, 14% in the USA, 6% in Ireland, 5% in Norway). Most of them (81%) have Lithuanian citizenship; 7% have the citizenship of Lithuania and of another country; 12% have no or no longer have Lithuanian citizenship.

Citizenship

If there existed a possibility to retain Lithuanian citizenship, most of the respondents (77%) would like to acquire the citizenship of their country of residence as well; 17% prefer Lithuanian citizenship only; while 5% want to acquire the citizenship of their country of residence irrespective of the risk of losing Lithuanian citizenship.

National Identity

The absolute majority of the respondents (89%) state that the Lithuanian national identity is important to them, which seems to be very important to all respondent groups. Meanwhile, the 2020 survey recorded a smaller number of respondents (84%) who noted that the Lithuanian national identity mattered to them.

When asked what helps them to maintain the Lithuanian identity *Lithuanianness*, most of the respondents mention communicating with relatives/friends in Lithuania (89%), celebration of Lithuanian holidays and fostering of Lithuanian traditions (76%), Lithuanian media (74%), and Lithuanian works of art (70%). Less frequently mentioned are vacations in Lithuania (65%); socialising with local Lithuanians (64%).

Nearly half of the respondents (43%) say they have all the necessary conditions for retaining the Lithuanian identity in foreign countries. Approximately the same percentage of the respondents state they would prefer more opportunities (44%). There are only a few people (13%) who believe they have no opportunities to maintain the Lithuanian identity (12% – “very many obstacles”; 1% - “impossible”).

The most frequent answer to the open-ended question what is needed to maintain *Lithuanianness* is a need for communities to be more active (18%). The next most frequent answer is financial support from the state (14%). Then, rated three to five, are the following factors: remote education, events, programmes, adoption of legislation on dual citizenship, and more activities/focus on the part of Lithuanian embassies (13%).

Lithuanian Education

The absolute majority of parents (91%) find it important that children preserve their Lithuanian roots (88% in the 2020 survey). Usually people believe that the Lithuanian

identity is developed in children by speaking Lithuanian at home (78%), by teaching Lithuanian traditions, language and history at home (56%), by children staying in Lithuania in summer (38%), by children joining their parents in Lithuanian community activities (34%).

32% of the respondents whose children engage in remote learning provided from Lithuania note that they are satisfied with available remote learning, 50% are partially satisfied, and 18% are not satisfied. The most frequent complaints from only partially satisfied respondents are that teaching materials are poor (36%) and that the curriculum is not adapted to children living abroad (31%). The unsatisfied respondents point out that the curriculum is not suitable for children living abroad and that there is no feedback from teachers.

The respondents whose children attend Lithuanian education schools say that those schools can hardly survive (57%), that there is a shortage of teachers (45%), the teachers are not qualified enough (44%), and a uniform education system is missing (40%).

In answer to the question about free teaching of the Lithuanian language, history and culture, 14% of the respondents say that they prefer remote teaching in line with the formal education curriculum in Lithuania and as many as 68% say they would prefer a special curriculum for Lithuanian children living abroad. 19% of the respondents indicate that they do not need remote teaching.

Approximately a quarter of the respondents, who find it important for their children to preserve their Lithuanian roots, consider their children's potential studies in Lithuania (24%) (7% of those on condition that children living abroad would be awarded an additional point and get support for their further studies). A high percentage (45%) of the respondents has not planned yet but does not rule out such a possibility, and 25% do not consider such an option. Compared with the 2020 survey, the result has barely changed.

A few respondents (9%) indicate that they do not care about their children's Lithuanian identity. The most frequent answers are that they are citizens of the world and do not focus on national identity (33%), children will not live in Lithuania (23%), and the family is ethnically mixed (17%). Similar results were obtained in 2020.

Involvement in the Creation of Wellbeing in Lithuania

Lithuania's progress and wellbeing are important to the vast majority of the respondents (97%) – the same result as in earlier surveys. As many as 78.7% of the respondents say they contribute to the creation of wellbeing in Lithuania. When asked about how they do it, the majority answer that they support relatives living in Lithuania (42%) and promote tourism to Lithuania (41%). Other answers are chosen much less frequently. 7% of the respondents do not and will not and 14% have not contributed yet but intend to contribute to the creation of wellbeing in Lithuania. 39% of the respondents who have not contributed but would like to contribute claim they would be happy to consult on how to do this.

Those who do not intend to contribute to wellbeing in Lithuania in most cases believe that they do not think they should contribute (42%) (23% in 2020), do not know how they could contribute (24%) (37% in 2020).

22% admit they build up family archives and would appreciate methodological assistance from the Lithuanian State Archives, 5% say they collect materials for archives of Lithuanian organisations in foreign countries and also need methodological assistance. Assistance in managing archives is more often noted by people aged 65+ living in the United States.

Participation in Lithuania's Public Life

Approximately one-third (34%) are of the opinion that it is possible to participate in various areas of Lithuanian public life even if one does not live in Lithuania, 28% partially agree and about 24% do not agree with such a statement. In 2020 there were more people who believed there were no obstacles to participation (50%). There are more people who see no obstacles to participation in the life of Lithuania in the age group 65+.

Those, who claim that only partial participation in Lithuanian public life is possible, observe that fully-fledged participation is impossible because of the physical distance (36%). Significantly fewer (17%) point to lack of motivation, 16% to technical reasons, and 16% to lack of information.

The respondents, who disagree with the statement that fully-fledged participation in the life of Lithuania is possible even if one lives abroad (39%), say that they feel unwelcome, and that they lack information (31%).

Electronic services provided in Lithuania

The majority of Lithuanians living abroad (55%) use electronic administration and public services provided in Lithuania. The extent of using e-services depends on the length of time spent abroad: the more years of residence abroad, the fewer services used (82% – from 6 months to 3 years, 63% – from 3 years to 10 years, and 45% – 10 and more years). Lithuanians in Norway (72%) and Belgium (69%) use electronic services more often. The most frequently used digital services are provided through the E-Government Gateway (87% of users) and the Electronic Declaration System (43%).

43% of users of e-services fully agree that the services meet their needs, 43% agree partially, and 14% rather disagree or disagree with the statement. The percentage of people who agree that public services meet their needs is smaller than recorded in the 2020 survey (52%).

The respondents, only partially positive about electronic services, indicate that not everything can be done online (28%), and that the system is not user-friendly (26%). Those with a rather negative attitude to electronic systems essentially say that the systems are not friendly to users, and it is not possible to manage everything from their countries of residence.

Human Trafficking

The majority (74%) of the respondents have heard about cases of human trafficking, but do not know any victims personally, while 3% do know about such cases as they happened in their close environment, and 23% have not heard of such cases. As many as 96% have not heard of the app “Raktas” (“The Key”) with information about human trafficking designed for emigrants; 4% have heard of it.

Lithuanian Media

Almost half of the respondents (44%) admit that the main source of news from Lithuania is Lithuanian online media. This is typical of most socio-demographic groups living in all foreign countries. It is not online media but relatives living in Lithuania that are more important for people over 65. Lithuanians living abroad are mainly interested in the Lithuanian domestic policy (44%) and the economy (22%). Similar responses were

obtained in the 2020 survey. As for the media channels, the most popular is LRT (38%) and Delfi.lt (24%).

39% of the people interested in news from Lithuania say that Lithuanian media meet their expectations. 35% of the respondents have a positive view, however, they see drawbacks, 19% have a rather negative view, and 7% ticked the answer implying that the Lithuanian media do not meet their expectations at all.

By giving a positive assessment but noting drawbacks of the Lithuanian media, the respondents mean that information is biased (32%), not all information is reliable (19%), information is not interesting (12%), broadcasts are of poor quality (7%), and there is too little information for emigrants (7%). The people with a rather negative view on the Lithuanian media most often indicate that information is biased (45%), information is not interesting (16%), and not everything is reliable (12%). When the respondents give a negative assessment of the Lithuanian media, they most often think that information is biased and false (63%).

Lithuania's Visibility and Image

In the opinion of 51% of the respondents, Lithuania's visibility has remained the same, 45% believe its visibility is increasing. Only 4% think it has reduced. In 2020 there were more respondents who said that Lithuania's visibility internationally was increasing (55%).

82% of the respondents, in one way or another, contribute to Lithuania's visibility in their country of residence, 76% by telling friends, colleagues and neighbours about Lithuania, 22% by writing about Lithuania in social networks, 22% by advertising Lithuanian products.

Health Services

Only a small part of the respondents living in the European Union member states (10%) are unaware of the European Health Insurance Card which gives access to free medically necessary healthcare during a temporary stay in Lithuania. 19% of the respondents have used it, the rest (71%) know about it but have not used it yet. The 2020 survey showed a similar result.

24% of the respondents do not know that being covered by social insurance in one of the EU states implies a right to claim compensation for healthcare services used and paid for in Lithuania. 13% have made use of it, 62% know about this right but have never used it.

Return to Lithuania

18% of the respondents say that they would not leave Lithuania if they considered leaving at this point of time (because the situation in Lithuania is improving (7%), because living in emigration is harder than they thought before (4%), they understand what they have lost (5%)). 67% would leave Lithuania anyway (34% because of wages, 26% because of career opportunities).

23% believe that they will never return to Lithuania (62% aged 65+, residents of Australia and Canada). As many as 59% do not rule out such a possibility; 12% plan to return within 1 to 5 years. Most of those planning to return to Lithuania (55%) would settle in Vilnius, 18% in Kaunas, 10% in Klaipėda. Other places are mentioned rarely (16%).

People get most encouragement to return to Lithuania from family and friends living in Lithuania (75%). Other motives are less important (wish for children to grow in Lithuania (24%), wish to work for Lithuania (24%), feeling best in Lithuania (23%)). The 2020 survey results were similar.

The following are reasons which would strengthen motivation to return, as indicated by the respondents planning to return to Lithuania: an opportunity of working in a foreign country online (70%), an opportunity to receive financial support for professional development or retraining in Lithuania (53%), legal assistance to start a business (50%), financial assistance to start a business (50%), assistance for a foreign national (spouse/partner) to settle in Lithuania (50%).

The main concern about returning to Lithuania is too low wages (54%). This core factor is followed by lack of tolerance in society (33%), a general sense of uncertainty (30%), uncertainty about one's partner's opportunities in Lithuania (29%), and employers' attitudes towards workers (26%).

The respondents planning to return to Lithuania are asked whether they have enough information about returning to Lithuania. The majority (44%) have not yet looked for

information about return or reintegration (60% in 2020). 27% think there is sufficient information, one merely has to find it. 19% say the information is not comprehensive enough, and 6% say it is not available. Only 5% say the information is fully sufficient. The respondents who plan to return note that what they miss most is systematic information about the first steps to be taken if they want to return (53%). A need for other types of information is also mentioned: about work and business (42%), about wages and prices (40%), about healthcare (35%), about social guarantees (35%), about child education (28%).

36% of the respondents do not know there is a portal “Renkuosi Lietuvą” (I choose Lithuania) that provides relevant information (40% in 2020), 14% intend to use information provided in this portal in the future. 5% have used it (2% in 2020), 45% know about the centre but have not used its services yet. 72% of the people who have used the services of “Renkuosi Lietuvą” are satisfied and say information was useful.

Participation in Surveys

The substantial majority (82%) of Lithuanians living in foreign countries participated in this survey for the first time, and 18% participated in surveys before (29% aged 65+, 29% from Belgium).

Questionnaires in the English and Russian Languages

The questionnaires for this survey of the Lithuanian diaspora were drawn up in Lithuanian as well as English and Russian. The English version of the questionnaire was completed by 203 respondents (including 72 from the USA, 44 from Canada, 19 from Australia, 17 from the UK) and 65 respondents completed it in Russian. 50% of the respondents who filled in the questionnaire in English do not have Lithuanian citizenship (32% of those who responded in Russian, 7% of those who responded in Lithuanian). 14% of those who filled in the questionnaires in English or Russian admitted they did not speak Lithuanian (16% of those who responded in English, 10% of those who responded in Russian), and 19% indicated that their Lithuanian was poor. 51% of the respondents who filled in the questionnaires in English or Russian said that they used to speak Lithuanian at home and 34% said they had attended a Lithuanian education school.

The absolute majority of the respondents note that the Lithuanian identity is important to them, regardless of the language they chose for completing the questionnaire (89% of those who used Lithuanian, 91% English, 89% Russian). Regardless of the language of the questionnaire, Lithuania's progress and prosperity are equally important (97% of those who used Lithuanian, 97% English, 94% Russian). 33% of the respondents who filled in the questionnaire in Russian pointed out that there were no opportunities of participation created for those who did not live in Lithuania (18% in English, 25% in Lithuanian). 28% of those who completed the questionnaire in Russian planned to return to Lithuania within the next five years or sooner (7% of those who completed it in English, 12% in Lithuanian).

4. Respondentų socialinis-demografinis portretas

		N	Proc.
Lytis	Moteris	1173	70,6%
	Vyras	488	29,4%
Išsimokslinimas	Nebaigtas vidurinis	8	0,5%
	Vidurinis	86	5,2%
	Aukštesnysis/ spec.vidurinis	135	8,1%
	Aukštasis	1236	74,5%
	Turiu mokslinį laipsnį	194	11,7%
Amžius	18-29 m.	331	16,0%
	30-65 m.	1628	78,5%
	36-50 m. 66 m. ir daugiau	114	5,5%
Gimimo vieta	Lietuva	1539	85,4%
	Kita šalis	264	14,6%
Laikas, pragyventas užsienyje	Nuo 6 mėnesių iki 3 metų	151	8,4%
	Nuo 3 iki 10 metų	618	34,3%
	10 ir daugiau metų	1035	57,4%
Socialinė grupė	Įstaigos, įmonės/ jos padalinio vadovas/-ė	216	13,1%
	Tarnautojas/-a	200	12,1%
	Specialistas/-ė	545	33,0%
	Mokslininkas/-ė /, akademikas/-ė	65	3,9%
	Verslininkas/-ė	134	8,1%
	Menininkas/-ė /, autorius/-ė	52	3,2%
	Namų šeimininkas/-ė /, auginu vaikus	88	5,3%
	Darbininkas /-ė	168	10,2%
	Bedarbis/-ė /, šiuo metu nedirbu	38	2,3%
	Studentas /-ė	48	2,9%
Kita	96	5,8%	

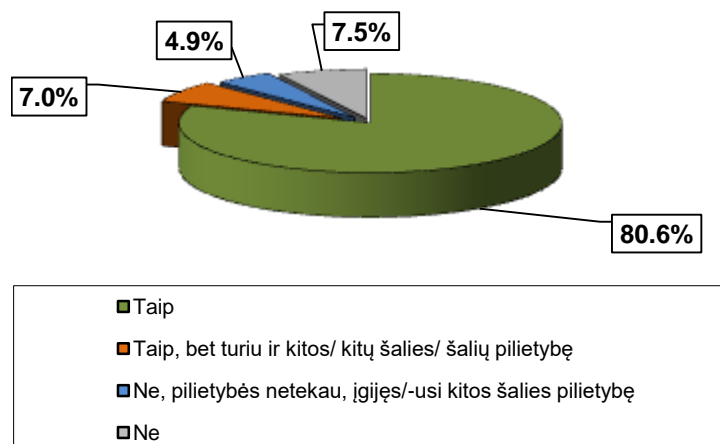
*Kita: pensininkas/ neįgalusis (4,5%); laisvai samdomas darbuotojas (0,4%). Kiti užsiėmimai buvo minimi dar rečiau.

		N	Proc.
Gyvenamoji vieta	ES šalys	887	42,8%
	Ne ES šalys	1186	57,2%
Gyvenamoji vieta: šalis	Airija	133	6,4%
	Australija	64	3,1%
	Belgija	66	3,2%
	Danija	94	4,5%
	JAV	290	14,0%
	Jungtinė Karalystė	279	13,5%
	Kanada	94	4,5%
	Norvegija	106	5,1%
	Švedija	75	3,6%
	Vokietija	121	5,8%
	Kitos šalys	751	36,2%
Apklaustos kalba	lietuvių	1804	87,0%
	anglų	203	9,8%
	rusų	66	3,2%

5. Tyrimo rezultatų analizė

5.1. Pilietybė

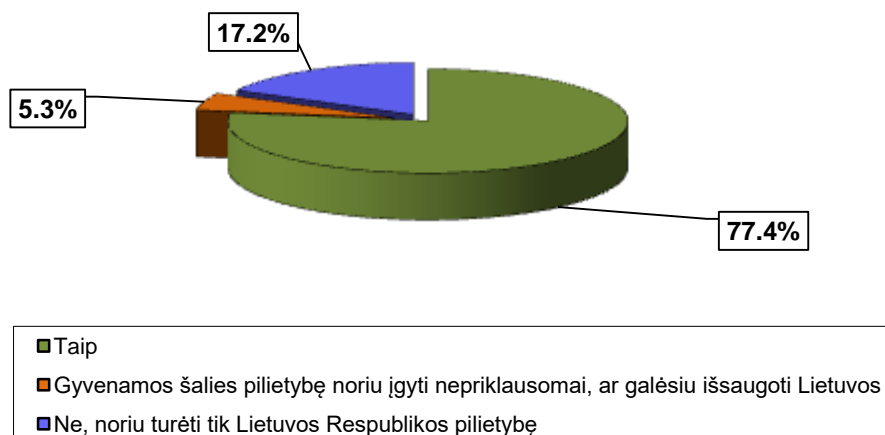
1 pav. **Ar Jūs esate Lietuvos Respublikos pilietis/-ė?**
Atsakinėja visi respondentai (N=2057)

Didžioji dauguma – 81% – apklaustų užsienio lietuvių turi tik Lietuvos pilietybę, dar 7% – Lietuvos ir kitos šalies pilietybę. Lietuvos pilietybės neturi 7%, pilietybės neteko įgiję kitos šalies pilietybę – 5%. Daugiausia neturinčių Lietuvos pilietybės yra tarp gimusių ne Lietuvoje – 51%, gyvenančių JAV – 27% (dar 20% turi ir Lietuvos, ir JAV pilietybę), gyvenančių Kanadoje – 57%.

2 pav. **Ar norėtumėte įgyti kitos šalies pilietybę, jei galėtumėte išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę?**

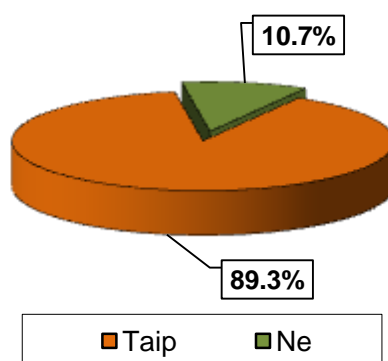
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1572)

Jeigu būtų galimybė išsaugoti Lietuvos pilietybę, dauguma – 77% – norėtų įsigyti kitos šalies pilietybę, 17% – nori turėti tik Lietuvos pilietybę, o 5% nori įsigyti gyvenamos šalies pilietybę nepriklausomai nuo to, ar galės išsaugoti Lietuvos pilietybę.

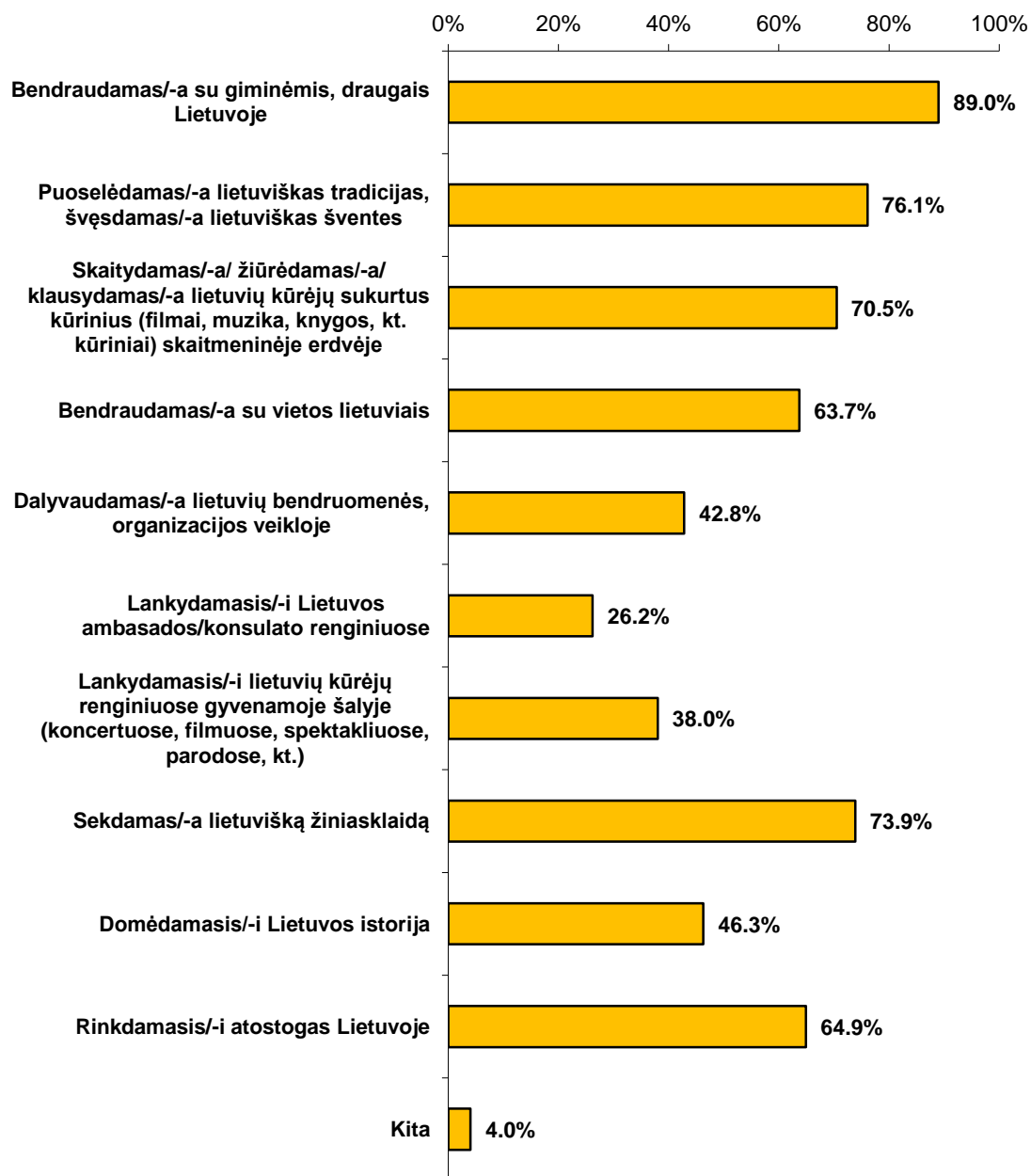
5.2. Lietuvybė

3 pav. **Ar Jums, gyvenant užsienyje, yra svarbus tautinis identitetas (lietuvybė)?**
Atsakinėja visi respondentai (N=2044)

Dauguma – 89% – respondentų (pildžiusių klausimynus ir lietuvių, ir anglų, ir rusų kalbomis) nurodė, kad jiems yra svarbus tautinis identitetas. Tai yra labai svarbu visoms apklaustųjų grupėms. 2020 m. apklausos metu nurodžiusių, kad jiems yra svarbi lietuvybė, buvo mažiau - 84%.

4 pav. **Lietuvybę Jūs išlaikote:**
 Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems svarbi lietuvybė (N=1797)

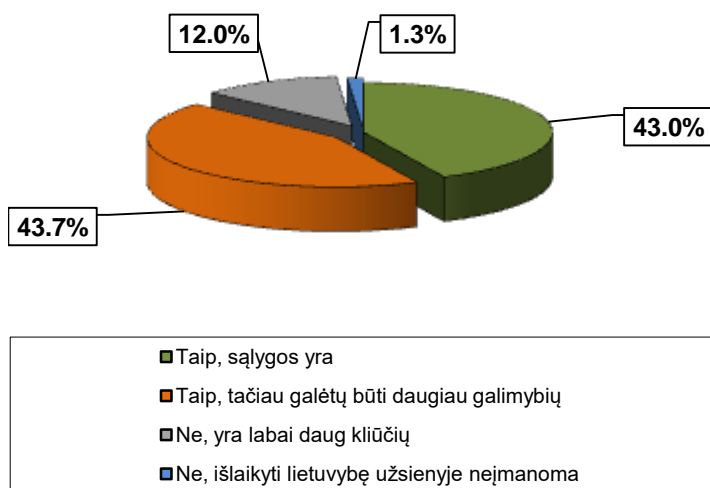

*Kita: savo darbas/ elgesiu/ bendrais projektais/ renginių organizavimu/ atstovavimu renginiuose (1,3%); veda pamokas lietuvių k. (0,7%); moko savo vaikus lietuvių k., tradicijų (0,7). Kiti būdai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausiai buvo nurodoma, kad lietuvybę padeda išlaikyti bendravimas su giminėmis/ draugais Lietuvoje – 89%, lietuviškų švenčių šventimas, tradicijų puoselėjimas – 76%, lietuviška žiniasklaida – 74%, lietuviški kūriniai – 70%. Kiek rečiau buvo minimos atostogos Lietuvoje – 65%, bendravimas su vietos lietuviais – 64%. Kiti veiksniai buvo minimi rečiau.

5 pav. Ar sutiktumėte su teiginiu, kad gyvenant užsienyje yra sudarytos sąlygos išlaikyti lietuviybę?

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems svarbi lietuviybė (N=1738)

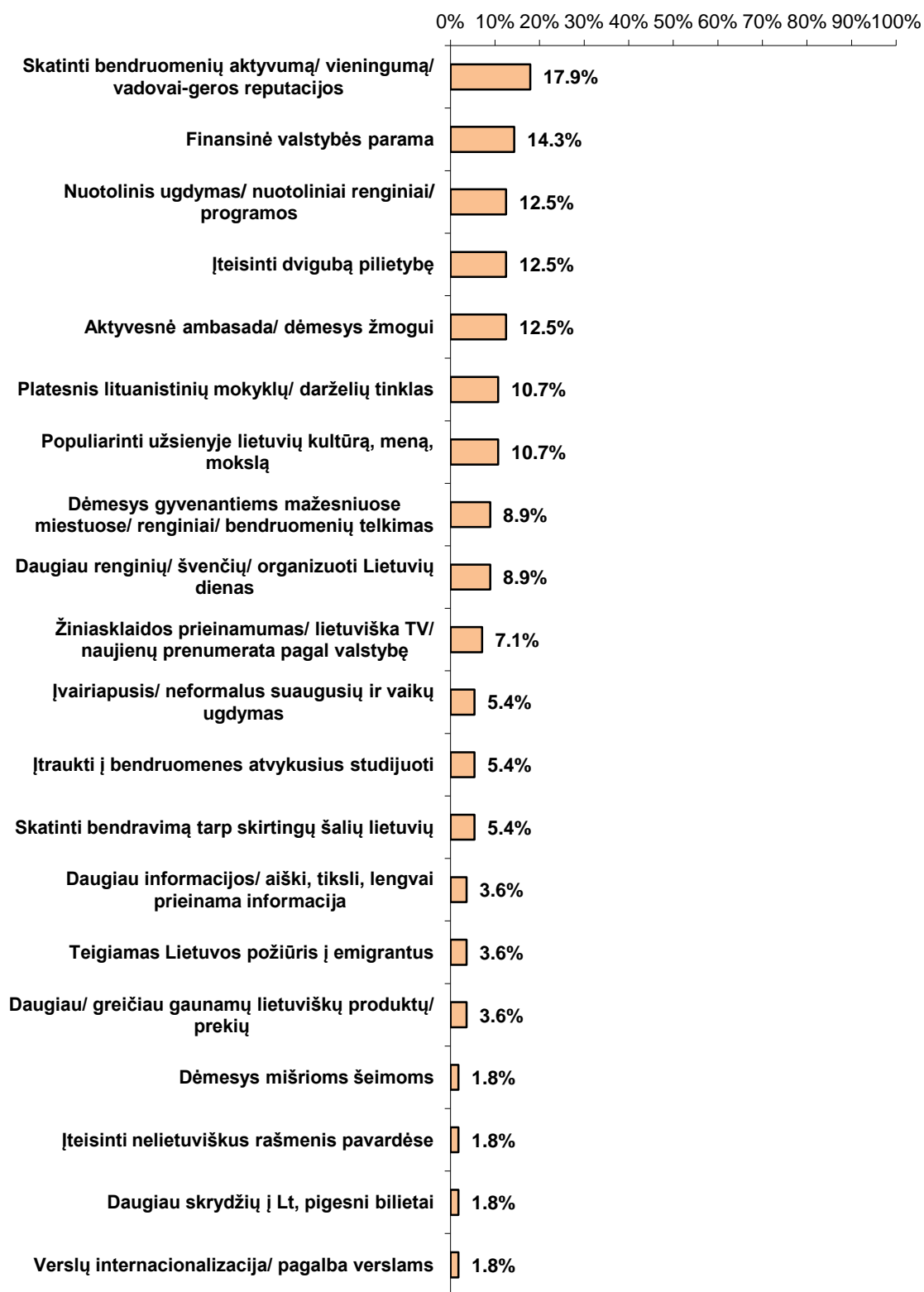

Daugelis apklaustųjų – 43% – teigia, kad gyvenant užsienyje yra visos sąlygos išlaikyti lietuviybę. Maždaug tiek pat į tai žiūrėjo skeptiškiau: „galėtų būti daugiau galimybių“ – 44%. Neigiančių galimybes išlaikyti lietuviybę nėra daug – 13% (12% – labai daug kliūčių, 1% – neįmanoma).

Respondentams, kurie nurodė, kad turėtų būti daugiau galimybių išlaikyti lietuviybę užsienyje, buvo pateiktas atviras klausimas ir buvo prašoma pasiūlyti priemones lietuviybės išsaugojimui.

6 pav. **Siūlymai dėl lietuviybės išsaugojimo: (atviras klausimas)**

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad galėtų būti daugiau galimybių išlaikyti lietuviybę (N=56)

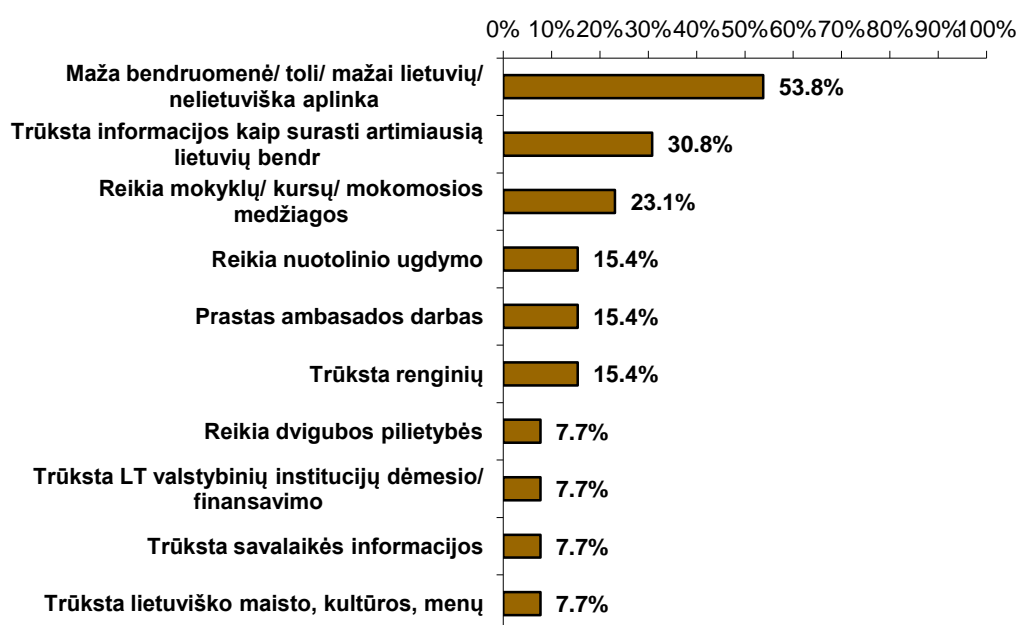
Dažniausiai atsakymuose į atvirą klausimą buvo nurodoma, kad reikia skatinti bendruomenių aktyvumą – 18% (dažniau tai nurodė jaunimas 40%).

Antroje vietoje buvo minima finansinė valstybės parama – 14%.

Trečioje-penktoje vietose buvo nurodomos nuotolinės priemonės (ugdymas, renginiai, programos), dvigubos pilietybės įteisinimas ir aktyvesnė ambasadų veikla/dėmesys (13%).

Respondentų, kurie nurodė, kad yra labai daug kliūčių išlaikyti lietuviybę, buvo prašoma nurodyti pagrindines problemas.

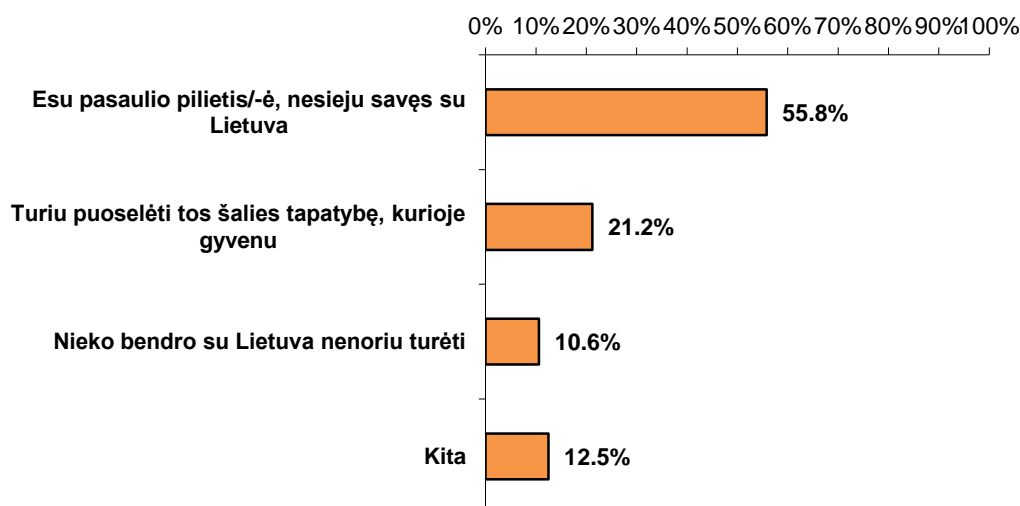
7 pav. **Pagrindinės problemos išlaikant lietuviybę: (atviras klausimas)**
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad yra daug kliūčių išlaikyti lietuviybę (N=13)

Dažniausiai atsakymuose į atvirą klausimą buvo nurodoma, kad lietuviybę yra sunku išlaikyti, nes yra per maža bendruomenė, nelietuviška aplinka.

Respondentų, kurie atsakė, kad lietuviškė jiems nėra svarbi, buvo klausiama apie priežastis.

8 pav. **Priežastys, kodėl lietuviškė nėra svarbi, nes:**
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems lietuviškė nesvarbi (N=208)

***Kita:** Sieja save su Lietuva/ myli Lietuvą, bet lietuviškės nesureikšmina (5,8%); jaučiasi nereikalingi Lietuvai/ gėda/ pavojinga būti lietuviu (3,8%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

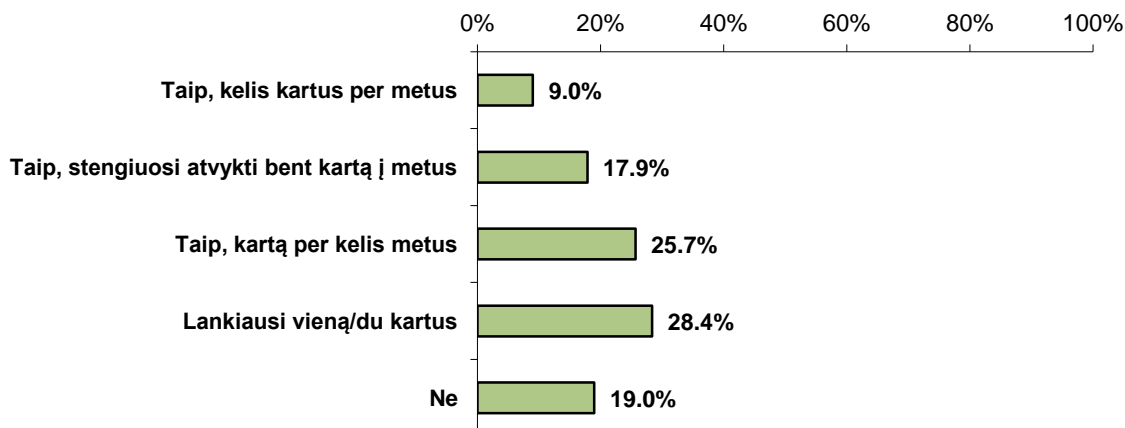
Dažniausiai – 56% – buvo nurodoma, kad respondentas nesieja savęs su Lietuva, jaučiasi pasaulio piliečiu.

5.2.A. Lietuviškė: respondentų, kurie klausimynus pildė anglų ir rusų kalbomis, atsakymai

Viso anglų kalba buvo pildyti 203 klausimynai (tame tarpe 72 iš JAV, 44 iš Kanados, 19 iš Australijos ir 17 iš Jungtinės Karalystės). Rusų kalba buvo pildyti 65 klausimynai.

9 pav. Ar lankotės Lietuvoje?

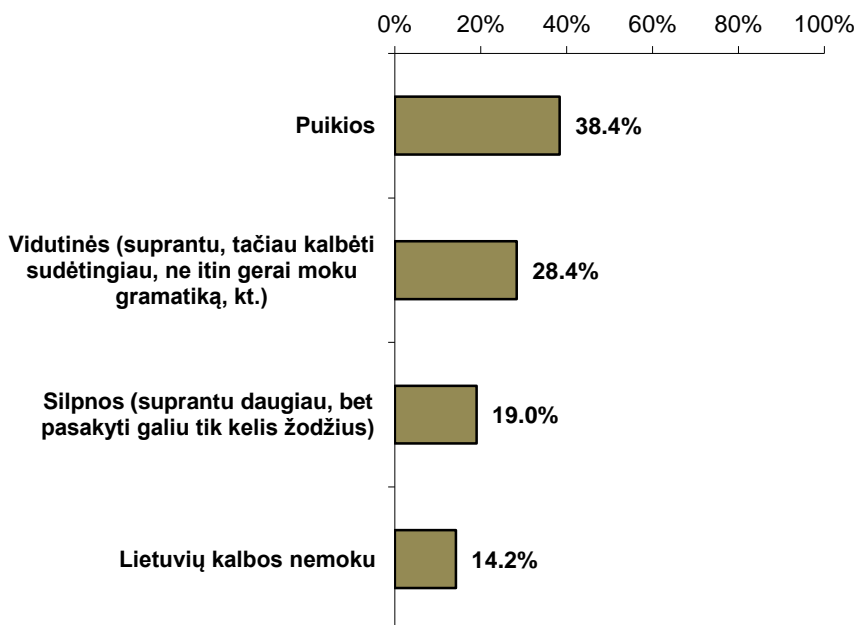
Klausimas buvo užduodamas tik anglų ir rusų kalbų klausimynuose (N=268)

22% pildžiusiųjų klausimynus anglų kalba Lietuvoje nesilankė nei karto, 33% – tik vieną/ du kartus. 18% stengiasi atvykti į Lietuvą bent kartą į metus ir dažniau. Pildžiusieji klausimyną rusų kalba lankosi dažniau: 55% stengiasi atvykti į Lietuvą bent kartą į metus ar dažniau.

10 pav. Jūsų lietuvių kalbos žinios yra:

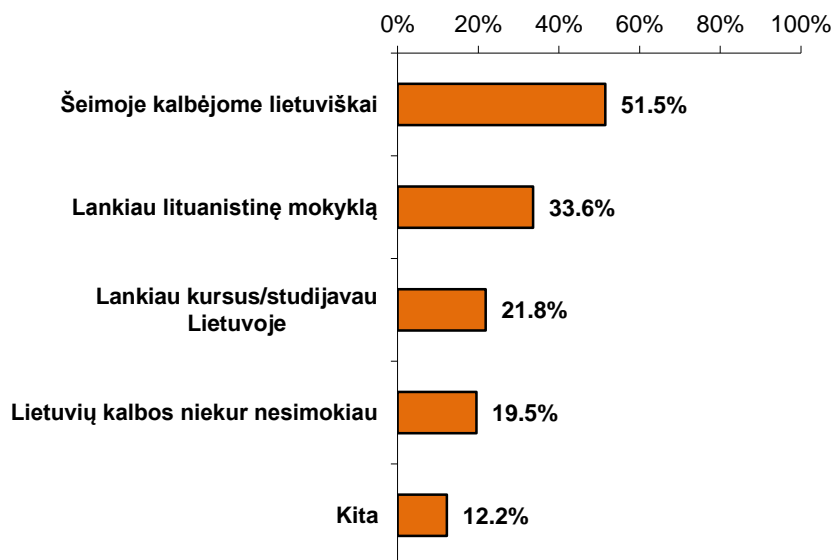
Klausimas buvo užduodamas tik anglų ir rusų kalbų klausimynuose (N=268)

14% pildžiusiųjų klausimynus anglų ar rusų kalbomis nurodė, kad lietuvių kalbos visiškai nemoka (16% pildžiusieji anglų kalba ir 10% – rusų kalba), dar 19% nurodė, kad lietuvių kalbos žinios yra silpnos.

11 pav. *Kaip Jūs mokėtės lietuvių kalbos?*

Klausimas buvo užduodamas tik anglų ir rusų kalbų klausimynuose (N=262)

***Kita:** gyvenant Lietuvoje (3,4%); lietuvių k. pamokos mokykloje (2,7%); mokėsi savarankiškai (2,7%); stovyklose/ vietos bendruomenės organizacijose (1,9%); bendraudamas su seneliais (1,5%).

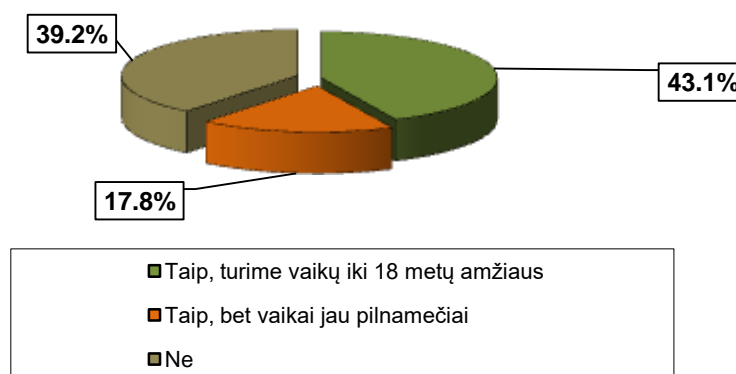
Dauguma – 51% – pildžiusiųjų klausimynus anglų arba rusų kalbomis nurodė, kad šeimoje kalbėdavo lietuviškai, o 34% - kad lankė lituanistinę mokyklą.

5.3. Lituanistinis ugdymas

Anketoje buvo pateikti keli klausimai apie vaikų ugdymą lietuviybės kontekste.

12 pav. *Ar Jūsų šeimoje yra vaikų?*

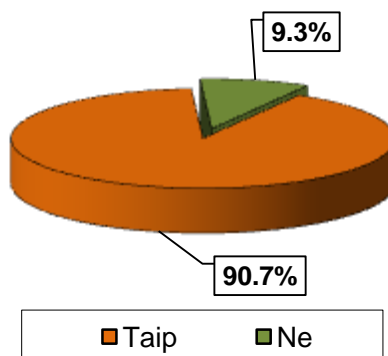
Atsakinėja visi respondentai (N=1749)

43% apklaustųjų turi vaikų iki 18 m. (30-65 m. amžiaus grupėje tokių 51%). Kiti tokio amžiaus vaikų neturi, arba vaikai jau suaugę.

13 pav. Ar Jums svarbu, kad Jūsų vaikai saugotų savo lietuviškas šaknis?

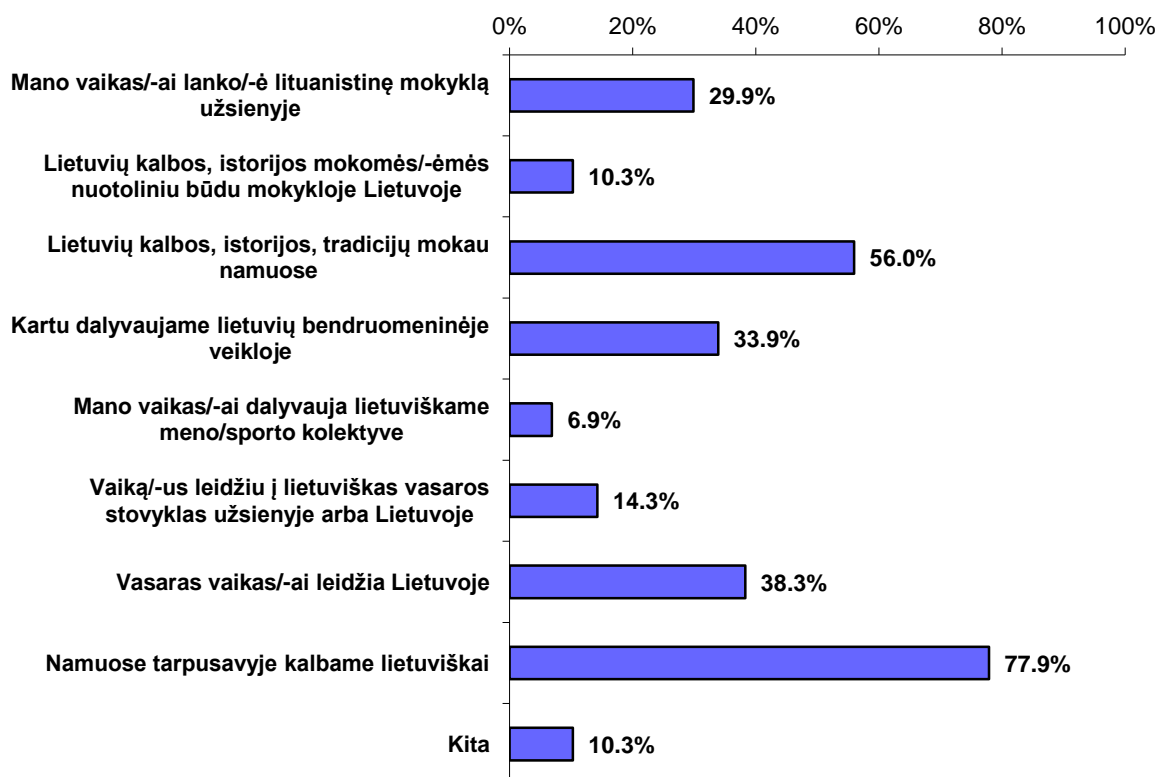
Atsakinėja turintys vaikų iki 18 m. respondentai (N=1060)

Absoliučiai daugumai turinčių vaikų yra svarbu, kad vaikai išsaugotų lietuviškas šaknis – 91% (2020 m. tyrime – 88%).

14 pav. Kaip savo vaikuose Jūs ugdate lietuviybę?

Atsakinėja respondentai, kuriems svarbu, kad jų vaikai išsaugotų savo lietuviškas šaknis (N=947)

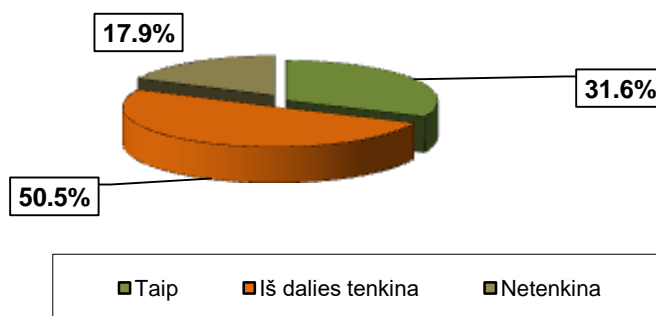

***Kita:** gyvena/ mokėsi Lietuvoje (5,4%); bendrauja su giminėmis Lietuvoje/ su kitų lietuvių vaikais (1,2%); vaikas dar per mažas (1,1%); skaito lietuviškas knygas/ žiūri lietuvišką TV (1,0%); lanko lietuvių k. pamokas mokykloje (1,0%). Kiti būdai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausiai yra nurodoma, kad lietuviškė yra ugdoma, nes šeimoje yra kalbama lietuviškai 78%. Taip pat šeimoje yra mokoma lietuviškų tradicijų, kalbos, istorijos – 56%, vaikai vasaras leidžia Lietuvoje – 38%, kartu dalyvauja lietuvių bendruomenėje veikloje – 34%. Kiti atsakymai buvo minimi rečiau.

Respondentams, kurie nurodė, kad jų vaikai mokosi nuotoliniu būdu Lietuvoje, buvo pateiktas klausimas apie mokymosi kokybę.

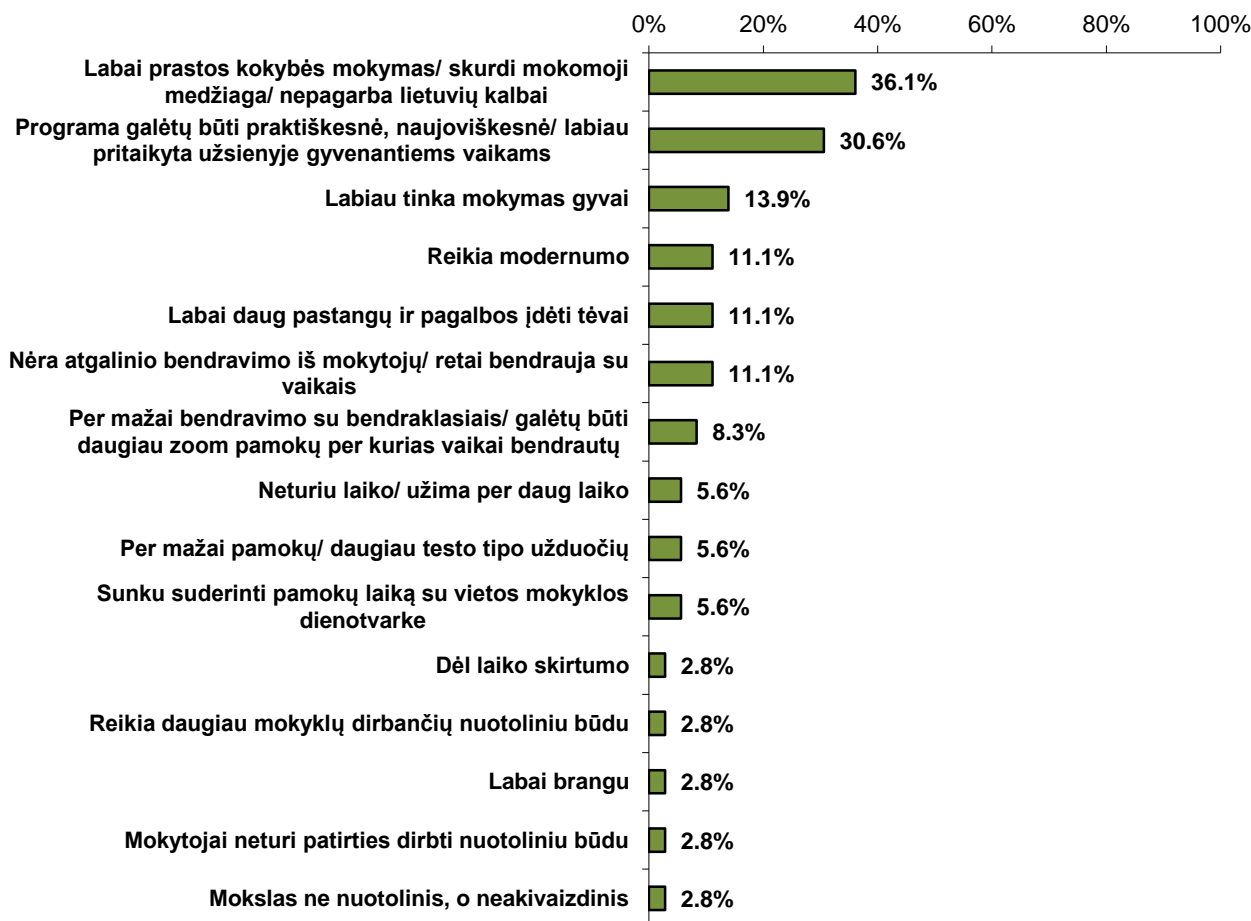
15 pav. **Ar Jus tenkina mokymas nuotoliniu būdu Lietuvoje?**
Atsakinėja respondentai, kurių vaikai mokosi nuotoliniu būdu Lietuvoje (N=95)

32% apklaustųjų nurodė, kad nuotolinis mokymas juos tenkina, 50% – iš dalies tenkina ir 18% – netenkina.

16 pav. **Prašome įrašyti priežastis, dėl kurių nuotolinis mokymas tenkina iš dalies:**
(atviras klausimas)

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad nuotolinis mokymas tenkina iš dalies (N=36)

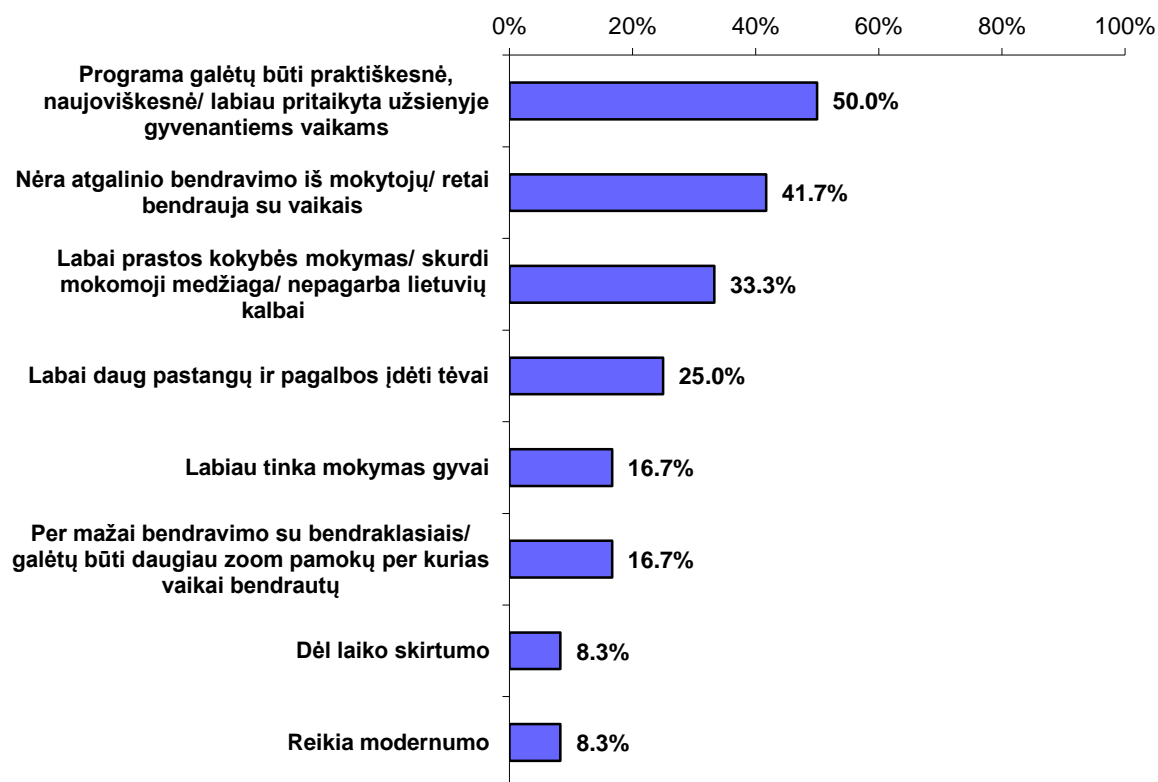

Tik iš dalies patenkinti nuotoliniu mokymu dažniausiai nurodė, kad yra skurdi mokomoji medžiaga – 36%, 31% – kad programa nėra pritaikyta užsienyje gyventantiems vaikams.

Savo nepasitenkinimo nuotoliniu mokymu priežastis nurodė ir visiškai nepatenkinti šiuo mokymu (N=12).

17 pav. **Prašome įrašyti priežastis, dėl kurių netenkina nuotolinis mokymas:**
(atviras klausimas)

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad nuotolinis mokymas netenkina (N=12)

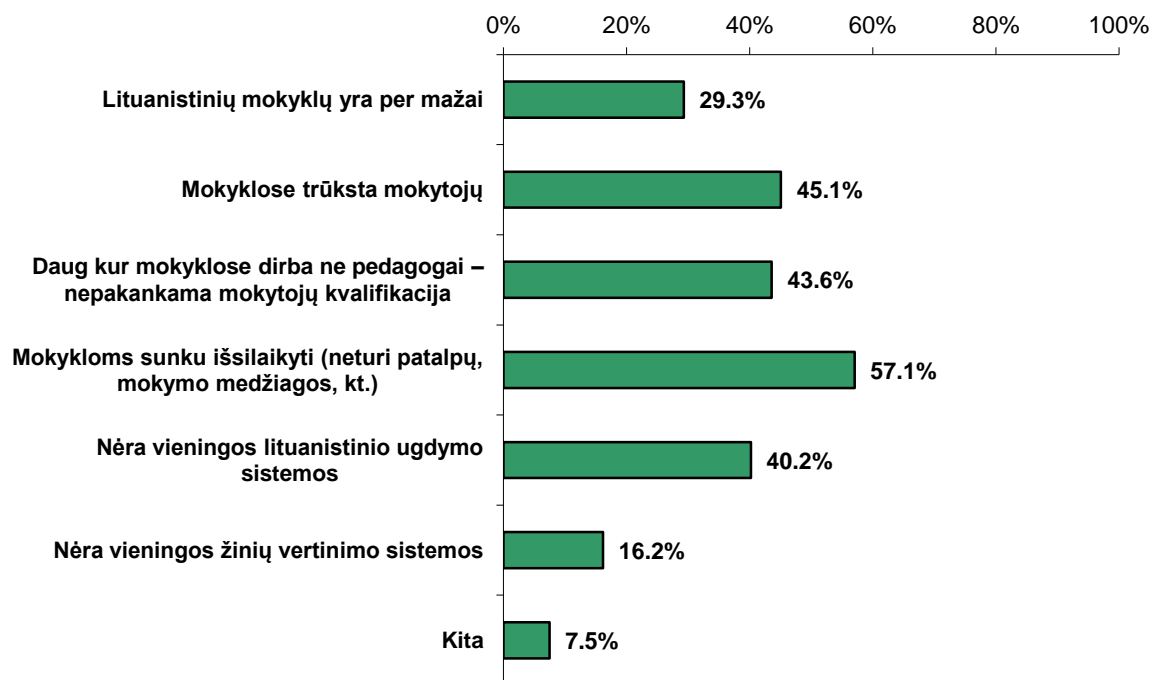

Nepatenkinti nuotoliniu mokymu dažniausiai nurodė, kad programa nepritaikyta užsienyje gyvenantiems vaikams ir kad nėra atgalinio bendravimo iš mokytojų.

Respondentams, kurių vaikai lanko liuanistinę mokyklą, buvo pateiktas klausimas apie šių mokyklų problemas.

18 pav. Jūsų nuomone, kokie yra pagrindiniai lietuviško ugdymo užsienyje sistemos trūkumai?

Atsakinėją respondentai, nurodę, kad vaikas lanko/-ė liuanistinę mokyklą užsienyje (N=266)

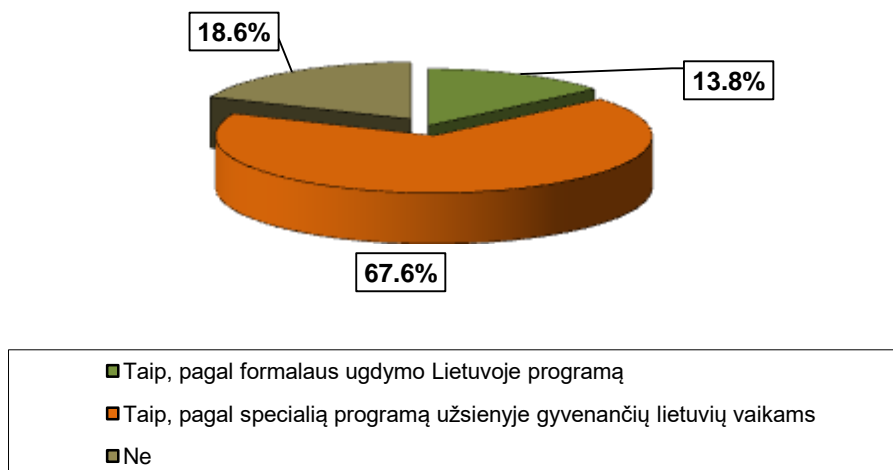
*Kita: toli nuo namų/ retai vyksta pamokos (1,9%); užduotys neatitinka aktualijų/ programos nuobodžios/ netinka nekalbantiems lietuviškai (1,9%); brangu (1,1%). Kiti trūkumai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausia respondentai nurodė, kad liuanistinėms mokykloms yra sunku išsilaikyti – 57%, mokyklose trūksta mokytojų – 45%, nepakankama mokytojų kvalifikacija – 44%, nėra vieningos liuanistinio ugdymo sistemos – 40%.

Tai pat buvo klausama apie nemokamą nuotolinį liuvuvių kalbos, istorijos, kultūros mokymą Lietuvoje nuotoliniu būdu.

19 pav. Ar pageidautumėte, kad Jūsų vaikas/-ai lietuvių kalbos, istorijos, kultūros nemokamai mokytųsi Lietuvoje nuotoliniu būdu?

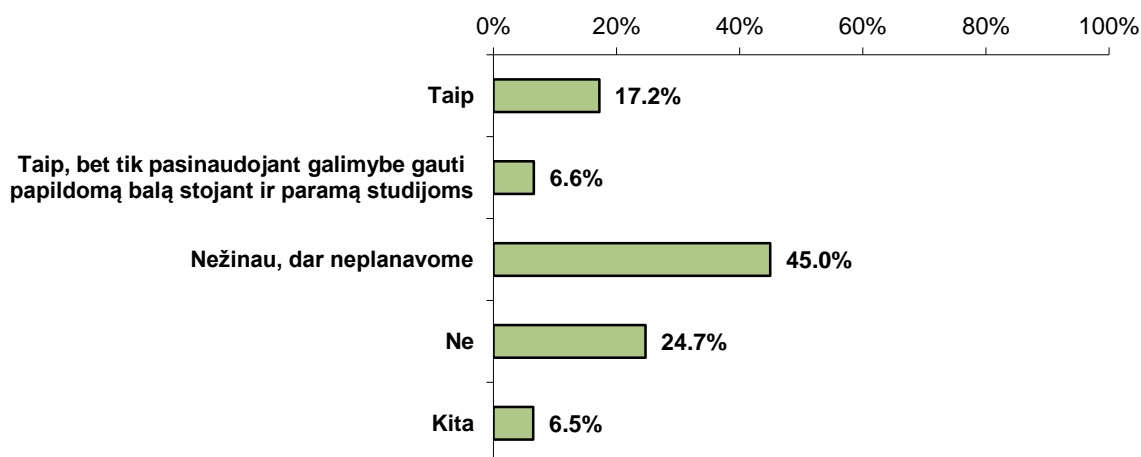
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems svarbu, kad vaikai saugotų lietuviškas šaknis (N=945)

19% respondentų nurodė, kad jie nenorėtų tokio nuotolinio mokymo. 14% norėtų nuotolinio mokymo pagal formalaus ugdymo Lietuvoje programą ir net 68% – pagal specialią programą užsienyje gyvenančių lietuvių vaikams.

20 pav. Ar svarstote vaikų studijų Lietuvoje galimybę?

Atsakinėja respondentai, kuriems svarbu, kad jų vaikai išsaugotų savo lietuviškas šaknis (N=938)

Maždaug ketvirtadalis respondentų, kuriems yra svarbu, kad vaikai saugotų lietuviškas šaknis, svarsto apie vaikų studijų Lietuvoje galimybę – 24% (tarp jų 7% – jei bus galima gauti papildomą balą stojant ir paramą studijoms). Didelė dalis – 45% – dar neplanavo, tačiau neatmeta tokios galimybės, o 25% tokios galimybės nesvarsto. Lyginant su 2020 m. apklausa, rezultatas mažai tepasikeitė.

Nedidelė dalis (9%) respondentų nurodė, kad vaikų lietuviškė jiems nėra svarbi. Toliau jų buvo klausiama apie priežastis.

21 pav. **Vaikams lietuviškė yra nesvarbi, nes**

Atsakinėja respondentai, kuriems nesvarbu, kad jų vaikai išsaugotų savo lietuviškas šaknis (N=96)

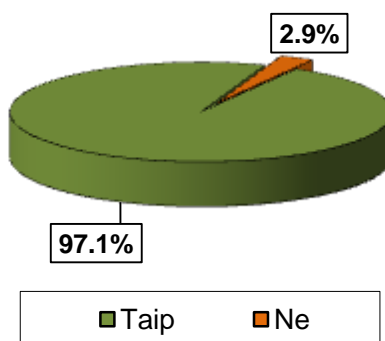

Dažniausiai buvo atsakoma, kad jie yra pasaulio piliečiai ir nesureikšmina tautinės tapatybės – 33%, vaikai Lietuvoje negyvens – 23%, šeima tautiniu požiūriu yra mišri – 17%. Panašūs rezultatai buvo gauti ir 2020 m.

5.4. Įsitraukimas į gerovės Lietuvoje kūrimą

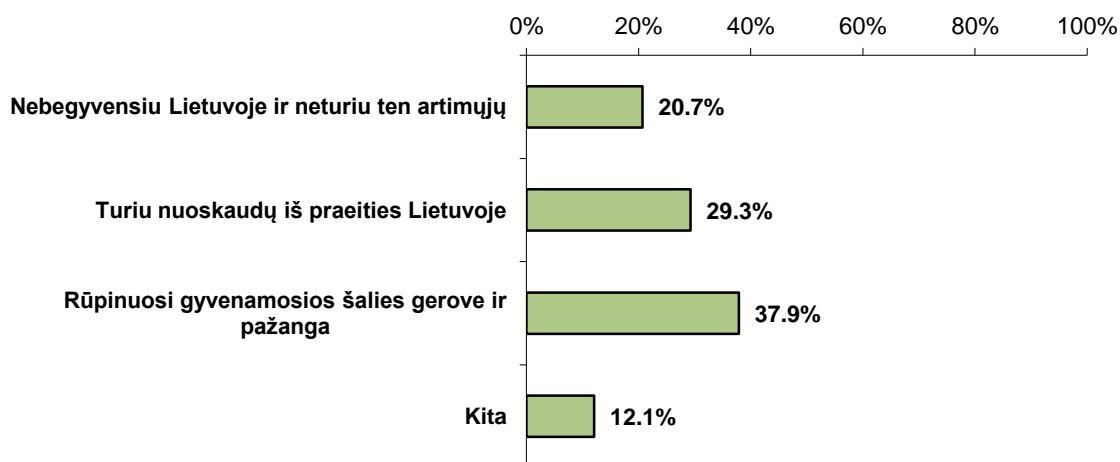
22 pav. **Ar Jums svarbi Lietuvos pažanga ir gerovė?**

Atsakinėja visi respondentai (N=1976)

Absoliučiai daugumai – 97% – apklaustųjų yra svarbi Lietuvos pažanga ir gerovė.

23 pav. **Lietuvos pažanga ir gerovė Jums nesvarbi, nes**
 Atsakinėja respondentai, kuriems nesvarbi Lietuvos pažanga ir gerovė (N=58)

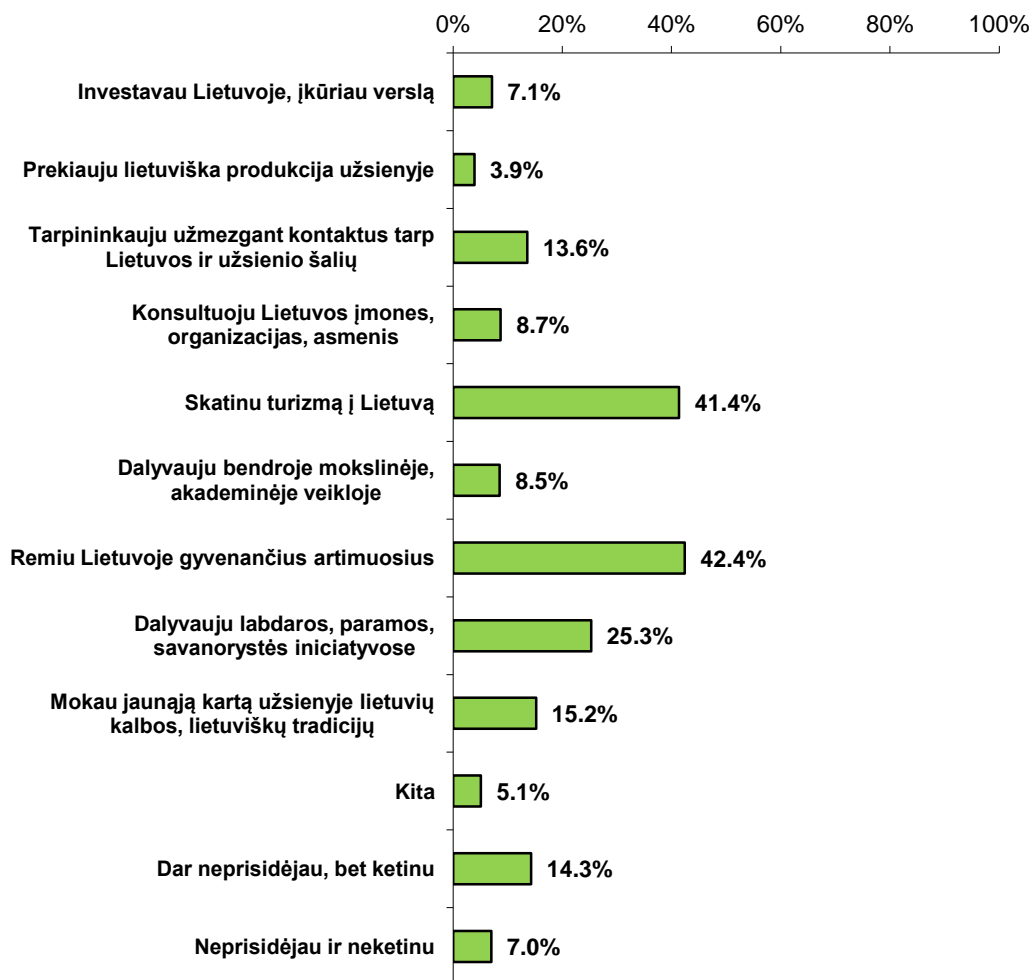

***Kita:** ten negyvenu/ nepatenkinti valdžios sprendimais (12,1%).

Tie, kurie nurodė, kad Lietuvos pažanga ir gerovė nesvarbi (3%), dažniausia (38%) teigė, kad rūpinasi gyvenamosios šalies gerove ir kad turi nuoskaudų iš praeities Lietuvoje (29%).

24 pav. Kaip Jūs prisidedate prie gerovės Lietuvoje kūrimo?

Atsakinėja visi respondantai (N=1939)

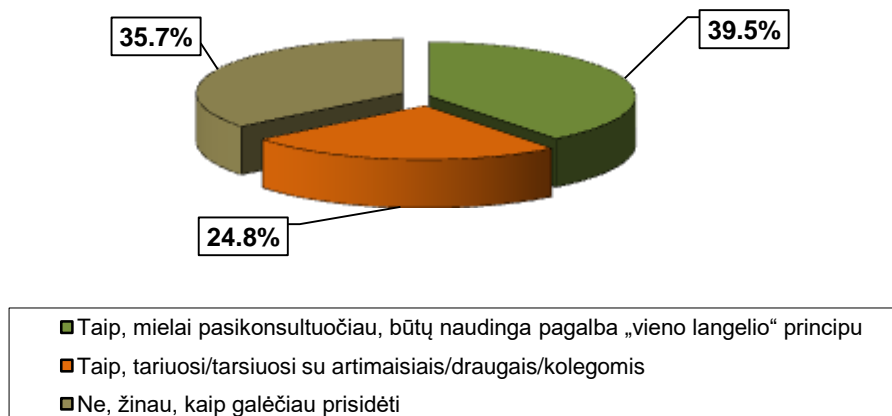
***Kita:** profesinė/ politinė veikla/ projektams/ kultūrinė veikla (2,7%); užsieniečiams pasakoju apie Lietuvą (1,3%); perku lietuvišką produkciją (0,8%); atostogauju Lietuvoje/ leidžiu pinigus/ moku mokesčius (0,4%). Kiti būdai buvo minimi dar rečiau.

Į klausimą kaip respondantai prisideda prie gerovės Lietuvoje kūrimo, dažniausiai buvo atsakoma, kad remia Lietuvoje gyvenančius artimuosius 42%, skatina turizmą į Lietuvą 41%. Kiti atsakymai buvo pasirenkami žymiai rečiau. 7% apklaustųjų neprisideda ir neprisidės, o 14% dar neprisidėjo, bet ketina prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo.

Respondentams, kurie kol kas neprisideda, bet norėtų prisidėti prie Lietuvos gerovės, buvo pateiktas klausimas apie konsultacijų poreikį.

25 pav. Ar Jūs norėtumėte konsultacijos, kaip galėtumėte prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo?

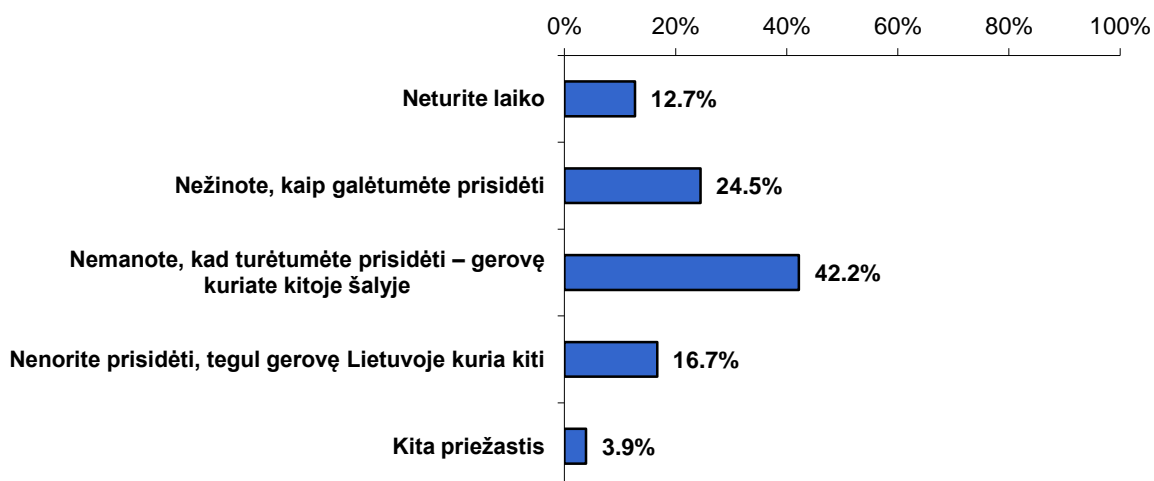
Atsakinėja respondentai, kurie ketina prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo (N=266)

36% apklaustųjų, kurie kol kas neprisideda, tačiau norėtų prisidėti, atsakė, kad jau žino kaip tą padaryti. 39% – mielai pasikonsultuotų. Dar 25% – tariasi su draugais, kolegomis. Panašus rezultatas buvo gautas ir 2020 m. tyrime.

26 pav. Neketinate prisidėti, nes:

Atsakinėja respondentai, kurie neketina prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo (N=102)

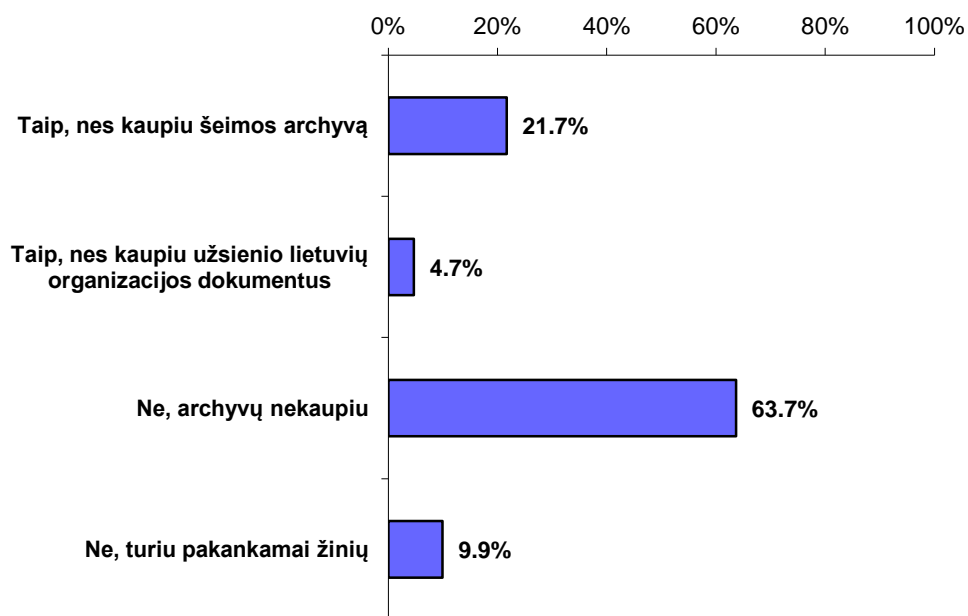
*Kita: kaltina valdžią/ politikus (3,9%).

Neketinantys prisidėti prie gerovės Lietuvoje dažniausiai nurodė, kad nemano, kad turėtų prisidėti – 42% (2020 m. buvo 23%), nežino, kaip galėtų prisidėti – 24% (2020 m. buvo 37%).

Respondentams buvo pateiktas klausimas apie pagalbą tvarkant šeimos ar bendruomenės archyvus.

27 pav. Ar jums būtų naudingas/tikslingas bendradarbiavimas su Lietuvos valstybės archyvais metodinės pagalbos ar dokumentų saugojimo klausimais?

Atsakinėja visi respondentai (N=1693)

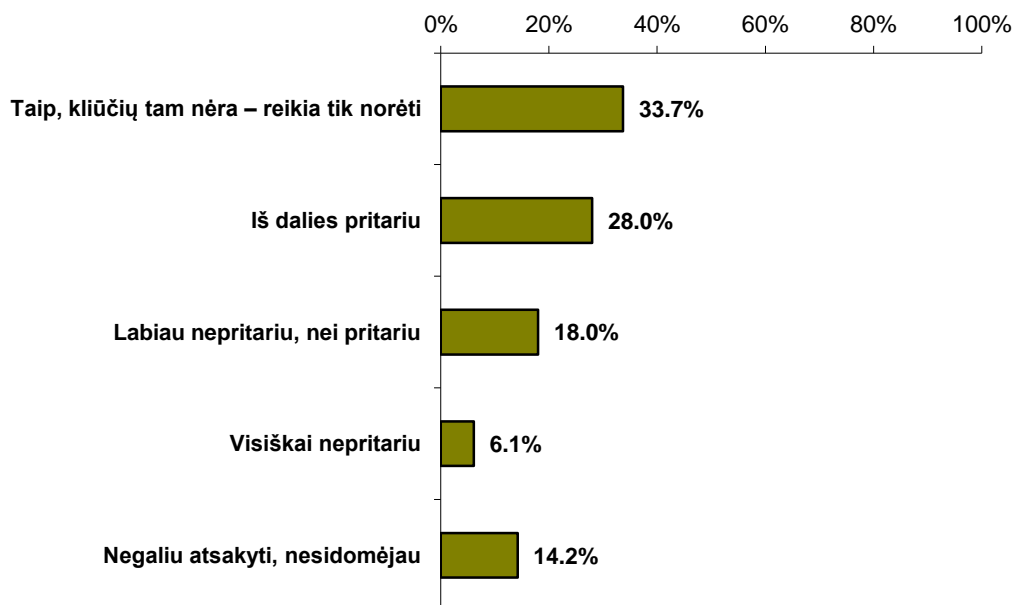

22% respondentų nurodė, kad jie kaupia šeimos archyvą ir jiems būtų reikalinga Lietuvos valstybės archyvų metodinė pagalba, 5% nurodė, kad jie kaupia užsienio lietuvių organizacijos archyvą ir metodinė pagalba, taip pat būtų reikalinga. Pagalbos tvarkant archyvus dažniau reikia pagyvenusiems (37% – dėl šeimos ir 14% dėl organizacijų archyvų), gyvenantiems JAV (29% šeimos ir 9% organizacijų atstovai).

5.5. Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime Lietuvoje

28 pav. **Ar pritariate teiginiui, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos galimybės dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime?**

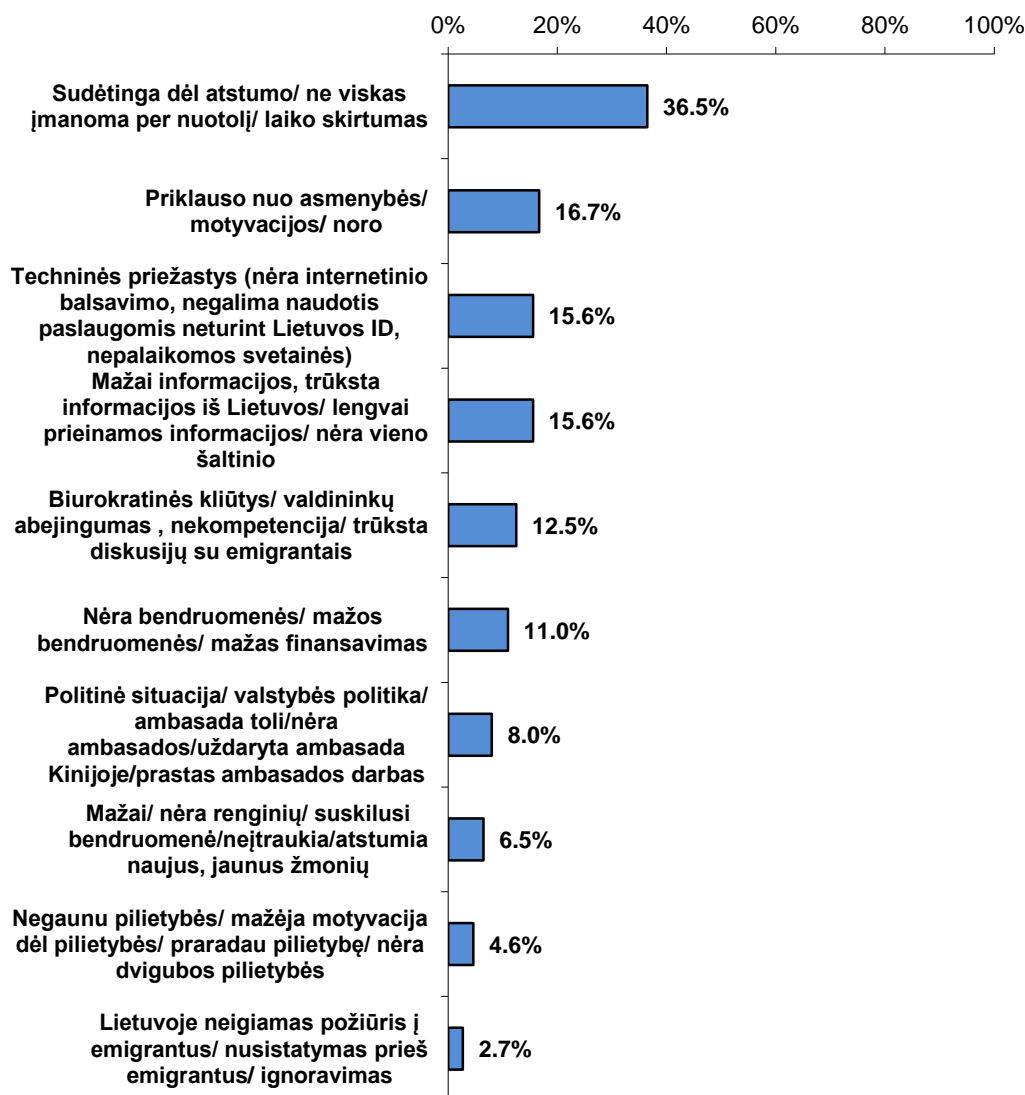
Atsakinėja visi respondentai (N=1928)

Maždaug trečdalis – 34% – apklaustųjų teigia, kad ir negyvenant Lietuvoje galima dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime, 28% iš dalies pritaria, apie 24% tokiam teiginiui nepritaria. 2020 m. teigiančių, kad kliūčių nėra, buvo daugiau – 50%. Daugiau nematančių kliūčių dalyvauti Lietuvos gyvenime yra tarp pagyvenusių žmonių.

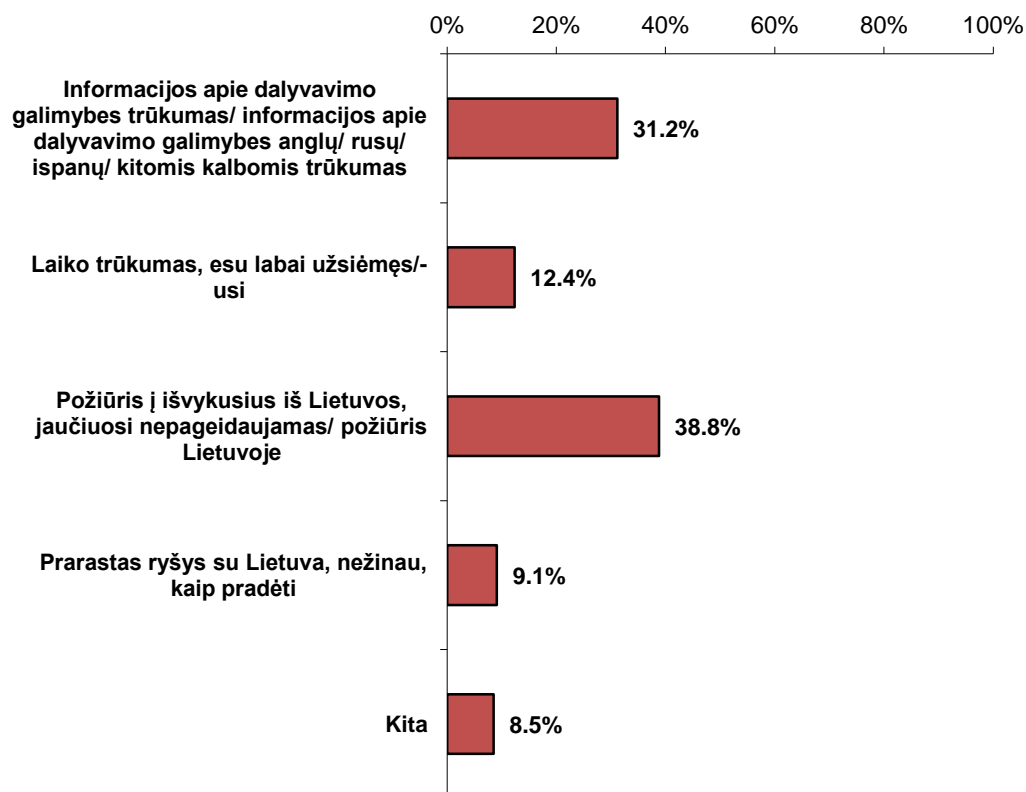
29 pav. **Įrašykite priežastis, kodėl sutinkate iš dalies: (atviras klausimas)**

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad teiginiui pritaria tik iš dalies (N=263)

Dauguma nurodžiusių, kad Lietuvos gyvenime pilnavertiškai galima dalyvauti tik iš dalies, nurodė, kad dėl fizinio atstumo dalyvavimas negali būti pilnavertiškas – 36%. Žymiai mažiau – 17% nurodė motyvacijos trūkumą, 16% – technines priežastis, 16% – informacijos trūkumą.

30 pav. **Jūsų nuomone, dalyvauti Lietuvos gyvenime labiausiai trukdo**
 Atsakinėja respondentai, nepritariančys, kad sudarytos galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime
 (N=461)

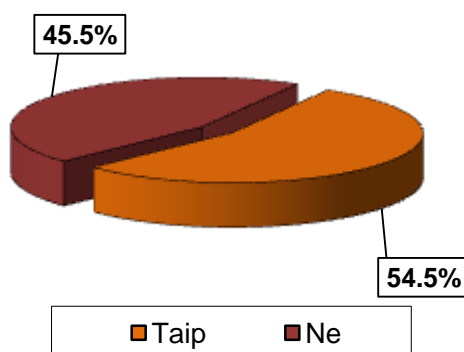
***Kita**: atstumas/ laiko skirtumas (2,8%); valdžia/ valdančiųjų vykdoma politika (1,7%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Nepritariančys teiginiui, kad užsienyje galima pilnavertiškai dalyvauti Lietuvos gyvenime, dažniausiai nurodė – 39% – kad jie jaučiasi nepageidaujami, kad trūksta informacijos – 31%.

5.6. Elektroniniu būdu teikiamos paslaugos Lietuvoje

31 pav. **Ar, gyvendamas užsienyje, naudojate elektroniniu būdu teikiamomis administracinėmis ir viešosiomis paslaugomis Lietuvoje?**

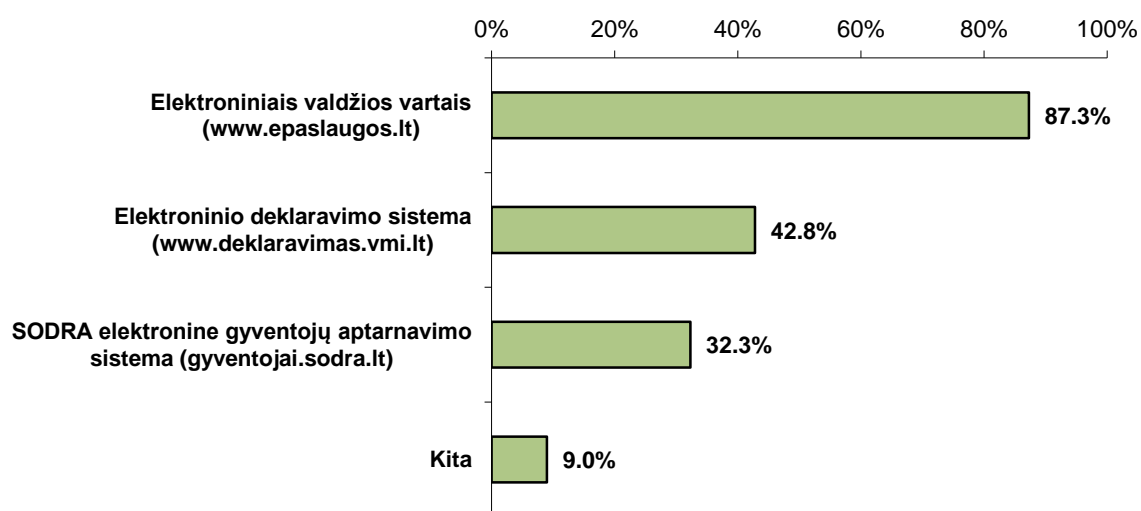
Atsakinėja visi respondentai (N=1662)

Dauguma užsienyje gyvenančių lietuvių – 55% – naudojami elektroniniu būdu teikiamomis administracinėmis ir viešosiomis paslaugomis Lietuvoje. Naudojimasis šiomis paslaugomis priklauso nuo gyvenimo užsienyje trukmės: kuo ilgesnė gyvenimo užsienyje trukmė, tuo mažiau yra naudojamos paslaugomis Lietuvoje (nuo 6 mėn. iki 3 metų – 82%, nuo 3 metų iki 10 metų – 63%, 10 metų ir daugiau – 45%). Dažniau elektroniniu būdu teikiamomis paslaugomis naudojami Norvegijos (72%), Belgijos (69%) lietuviai.

32 pav. **Kuriais paslaugų portalais naudojate?**

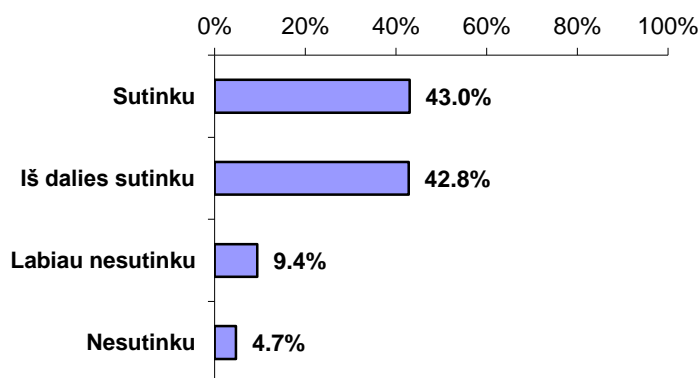
Atsakinėja respondentai, kurie naudojami elektroninėmis paslaugomis Lietuvoje (N=881)

*Kita: el. bankininkyste (5,0%); esveikata (0,8%); Registrų centras (0,8%); ignitis.lt/ Telia/ komunaliniais ir kt. mokesčiais (0,7%). Kiti portalai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausiai yra naudojamosi elektroniais valdžios vartais (87% nuo besinaudojančių) ir elektroninio deklaravimo sistema (43%).

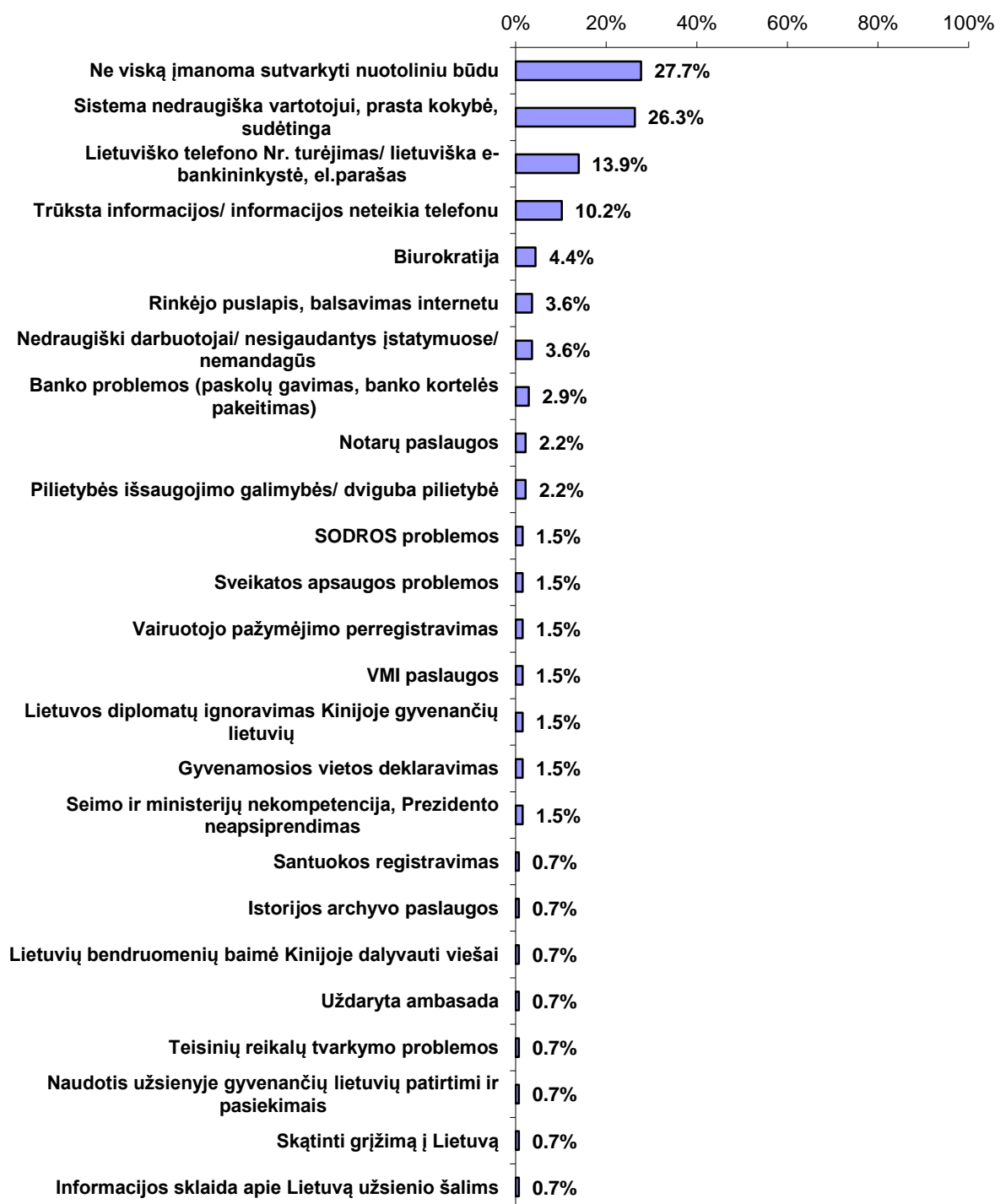
33 pav. **Ar sutinkate, kad viešosios paslaugos Lietuvoje atitinka Jūsų poreikius?**
Atsakinėja respondentai, kurie naudojami elektroninėmis paslaugomis Lietuvoje (N=892)

43% – besinaudojančių elektroniniu būdu teikiamomis paslaugomis sutinka, kad jos atitinka poreikius. Iš dalies sutinka 43%, greičiau nesutinka ir nesutinka – 14%. Lyginant su 2020 m. tyrimo rezultatais sumažėjo teigiančių, kad viešosios paslaugos atitinka jų poreikius (buvo 52%).

34 pav. **Jei sutinkate, įrašykite pastebėtus trūkumus: (atviras klausimas)**

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad iš dalies sutinka su teiginiu (N=137)

Tik iš dalies teigiamai įvertinę elektronines paslaugas, dažniausiai nurodė, kad ne viską galima sutvarkyti nuotoliniu būdu – 28% ir kad sistema nedraugiška vartotojui 26%.

35 pav. **Jei sutinkate, įrašykite pasitaikiusias problemas: (atviras klausimas)**
 Atsakinėja respondentai, nurodę, kad labiau nesutinka su teiginiu, kad viešosios paslaugos Lietuvoje atitinka jų poreikius (N=45)

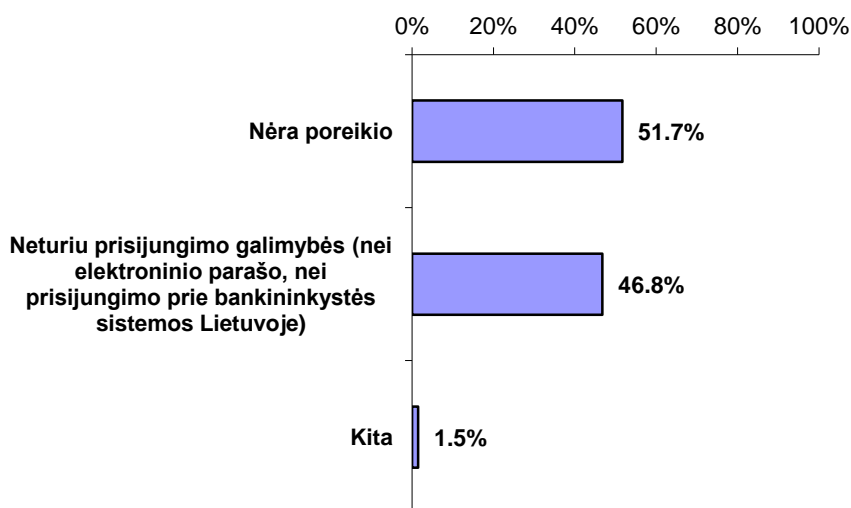

Greičiau neigiamai įvertinę elektronines sistemas, dažniausiai nurodė, kad tos sistemos yra nedraugiškos vartotojui, ne viską įmanoma sutvarkyti nuotoliniu būdu.

Nesinaudojantys viešosiomis paslaugomis Lietuvoje nuotoliniu būdu nurodė priežastis.

36 pav. **Šiomis paslaugomis nesinaudojate, nes:**

Atsakinėja respondentai, kurie nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis Lietuvoje (N=750)

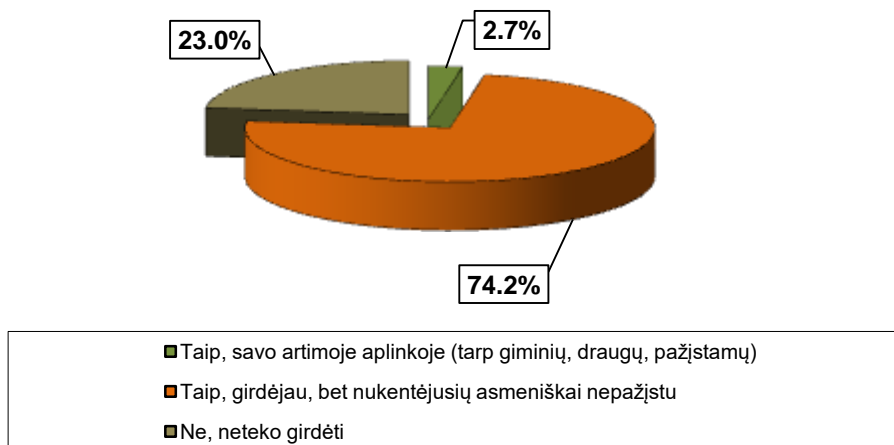
***Kita:** sudėtinga/ problematiška/ nepavyksta prisijungti (0,8%); neturiu apie tai informacijos (0,5%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Apie pusė (52%) nesinaudojančių elektroninėmis paslaugomis Lietuvoje nurodė, kad nėra tokio poreikio, o kiti – kad nėra prisijungimo galimybės (47%).

5.7. Prekyba žmonėmis

37 pav. **Ar esate girdėjęs/girdėjusi apie prekybos žmonėmis atvejus, t.y. apie prekybą žmonėmis seksualiniam išnaudojimui, nusikalstamoms veikoms, priverstiniam darbui, priverstinėms santuokoms, organų, ląstelių pašalinimui, priverstinį elgetavimą?**

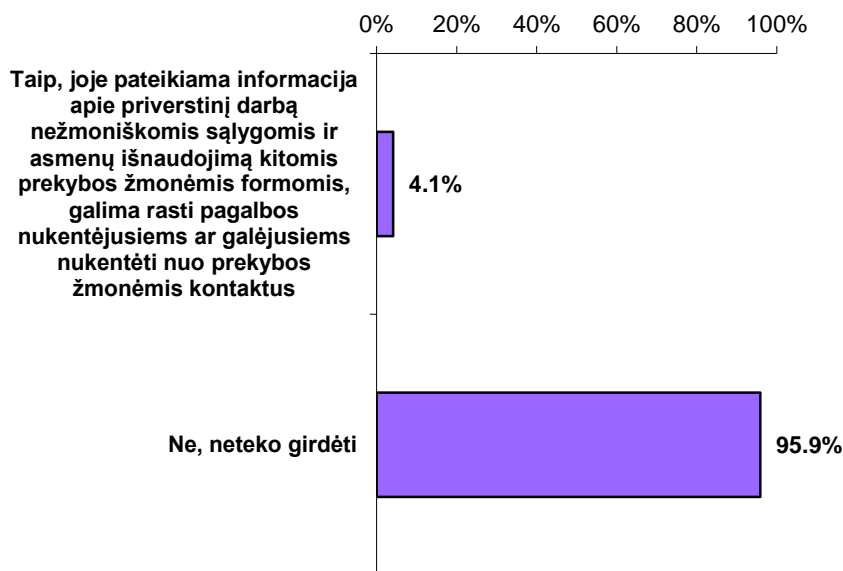
Atsakinėja visi respondentai (N=1623)

Dauguma – 74% – apklaustujų yra girdėję apie prekybos žmonėmis atvejus, bet nukentėjusių asmeniškai nepažįsta, 3% žino tokius atvejus artimoje aplinkoje ir 23% tokių atvejų negirdėjo.

38 pav. Ar žinote apie išvykstantiems/išvykusiems į užsienį lietuviams skirtą programėlę apie prekybą žmonėmis „Raktas“?

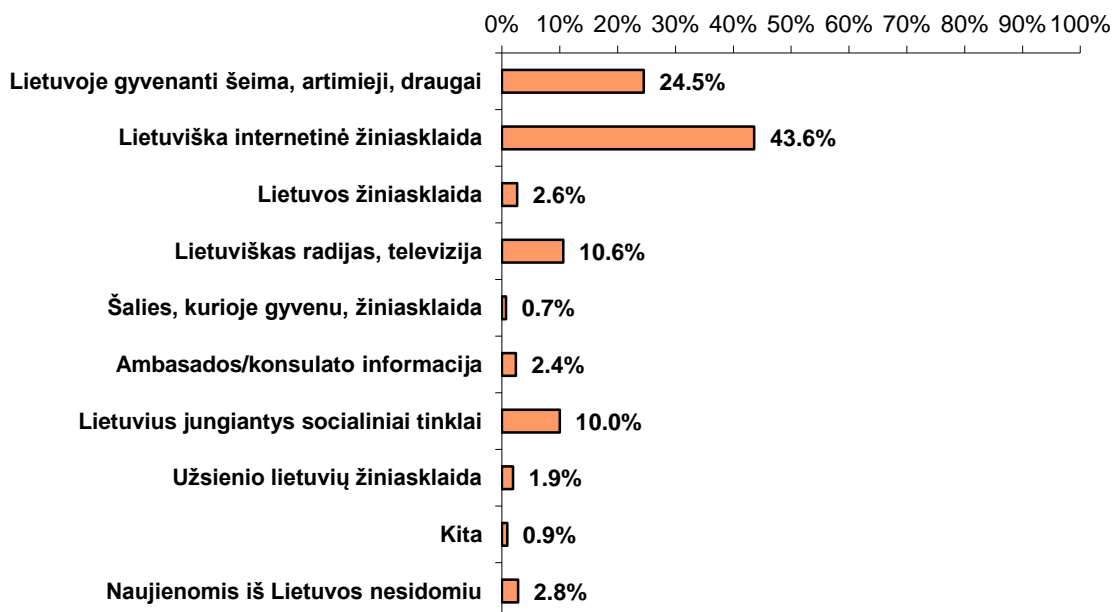
Atsakinėja visi respondentai (N=1618)

Dauguma – 96% – negirdėjo apie išvykusiems į užsienį skirtą programėlę apie prekybą žmonėmis „Raktas“, girdėjusių yra 4% (Norvegijoje 8%).

5.8. Lietuvos žiniasklaida

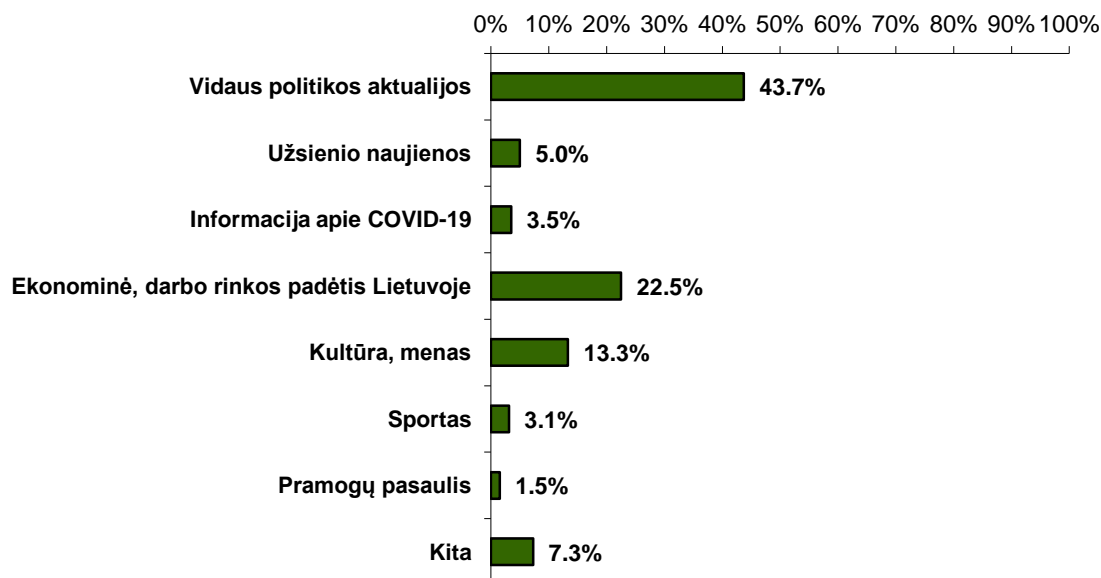
39 pav. **Kuris naujienų iš Lietuvos šaltinis Jums yra pagrindinis?**
 Atsakinėja visi respondentai (N=1853)

***Kita**: daug šaltinių/ minėjo ne vieną (0,5%); kartu gyvenanti šeima/ draugai ne Lietuvoje/ vietos bendruomenė (0,4%).

Dauguma – 44% – apklaustųjų nurodė, kad pagrindinis naujienų iš Lietuvos šaltinis yra lietuviška internetinė žiniasklaida. Tai būdinga daugumai socialinių demografinių grupių, gyvenančių visose šalyse. Mažiau internetinė žiniasklaida svarbi pagyvenusiems, jiems svarbiau gyvenantys Lietuvoje artimieji.

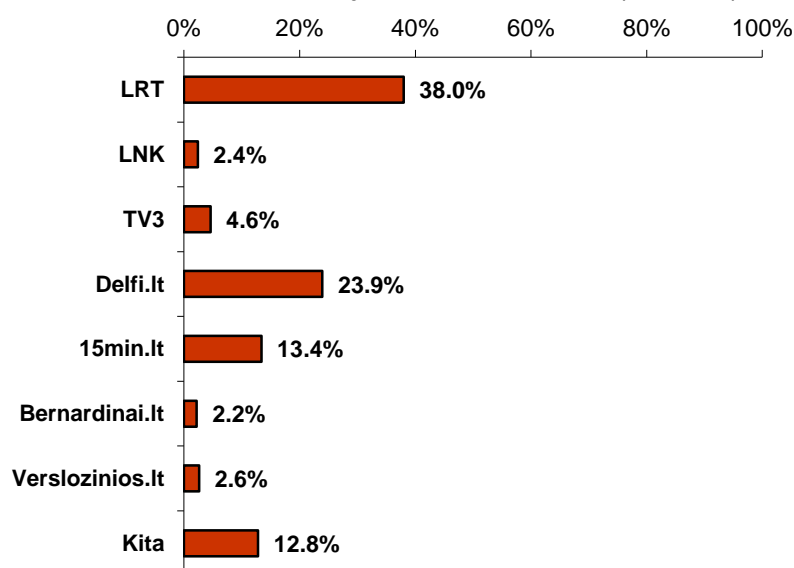
40 pav. **Kokia informacija Lietuvos žiniasklaidoje Jus domina labiausiai:**
Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1531)

***Kita:** įvairi/ skirtinga/ bendros naujienos (6,6%). Atskiros informacijos rūšys buvo minimos dar rečiau.

Labiausiai užsienyje gyvenančius lietuvius domina Lietuvos vidaus politikos aktualijos – 44% ir ekonomikos naujienos – 22%. Panašūs atsakymai buvo gauti ir 2020 m. apklausoje.

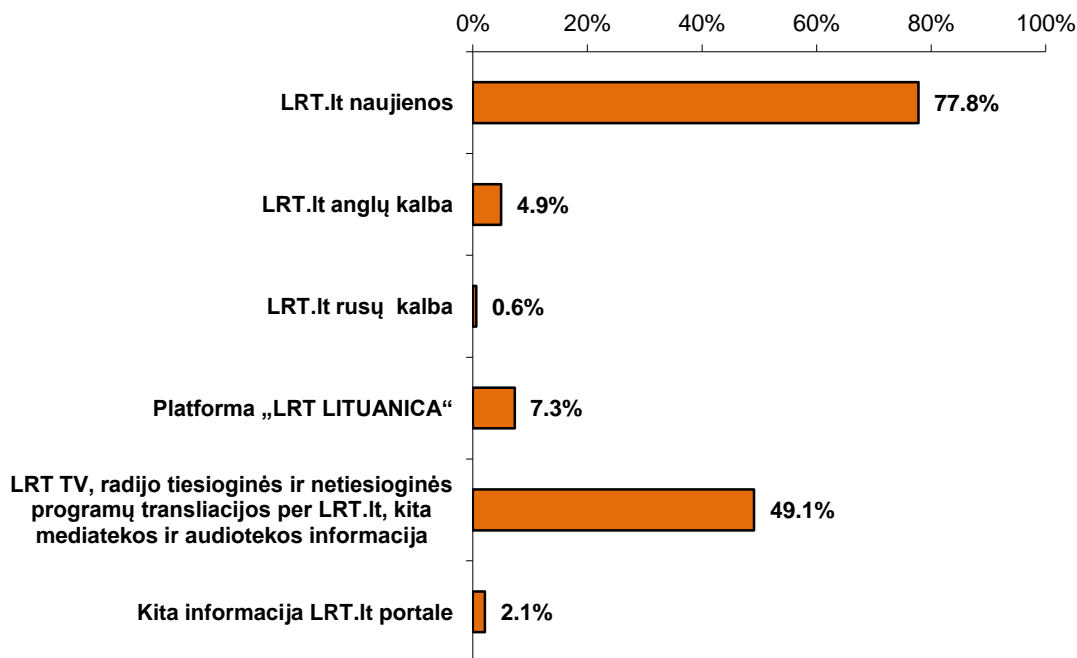
41 pav. **Pažymėkite, kuria Lietuvos žiniasklaidos priemone naudojėtės dažniausiai?**
Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1473)

***Kita:** Irytas.lt/ Lietuvos Rytas (4,1%); įvairiomis/ keliomis vienodai dažnai (3,6%); Respublika (1,8%); Laisvės TV (1,0%). Kitos žiniasklaidos priemonės buvo minimos dar rečiau.

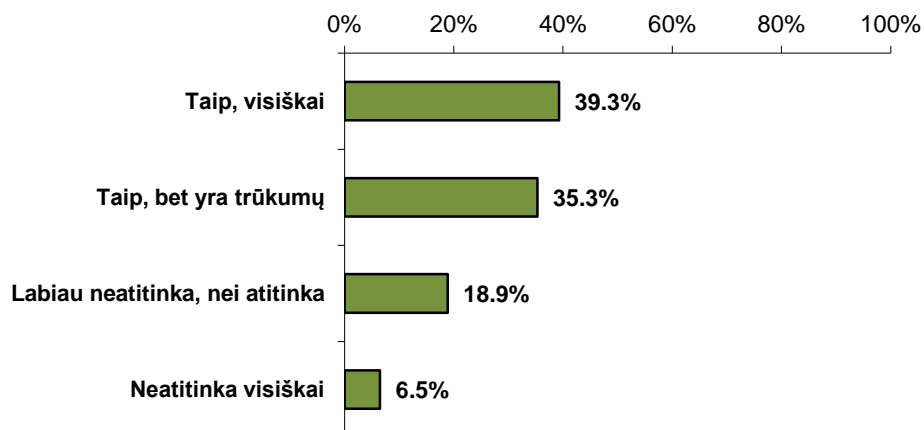
Apklaustieji nurodė, kad jie dažniausiai naudojami LRT – 38% ir Delfi.lt – 24%. Panašus rezultatas buvo gautas ir 2020 m.

42 pav. **Kokie LRT.lt informacijos kanalai Jums yra aktualūs?**
Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1323)

Dažniausiai buvo nurodoma, kad iš LRT.lt informacijos kanalų svarbiausia yra – LRT.lt naujienos – 78%.

43 pav. **Ar sutinkate, kad Lietuvos komunikacijos priemonės atitinka Jūsų poreikius?**
 Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1527)

39% – besidominčių naujienomis teigia, kad Lietuvos komunikacijos priemonės atitinka jų lūkesčius. Teigiamai įvertino, bet mato trūkumus 35% respondentų, 19% – vertina greičiau kad neigiamai, o 7% pasirinko atsakymą, kad Lietuvos komunikacijos priemonės visiškai neatitinka jų lūkesčius.

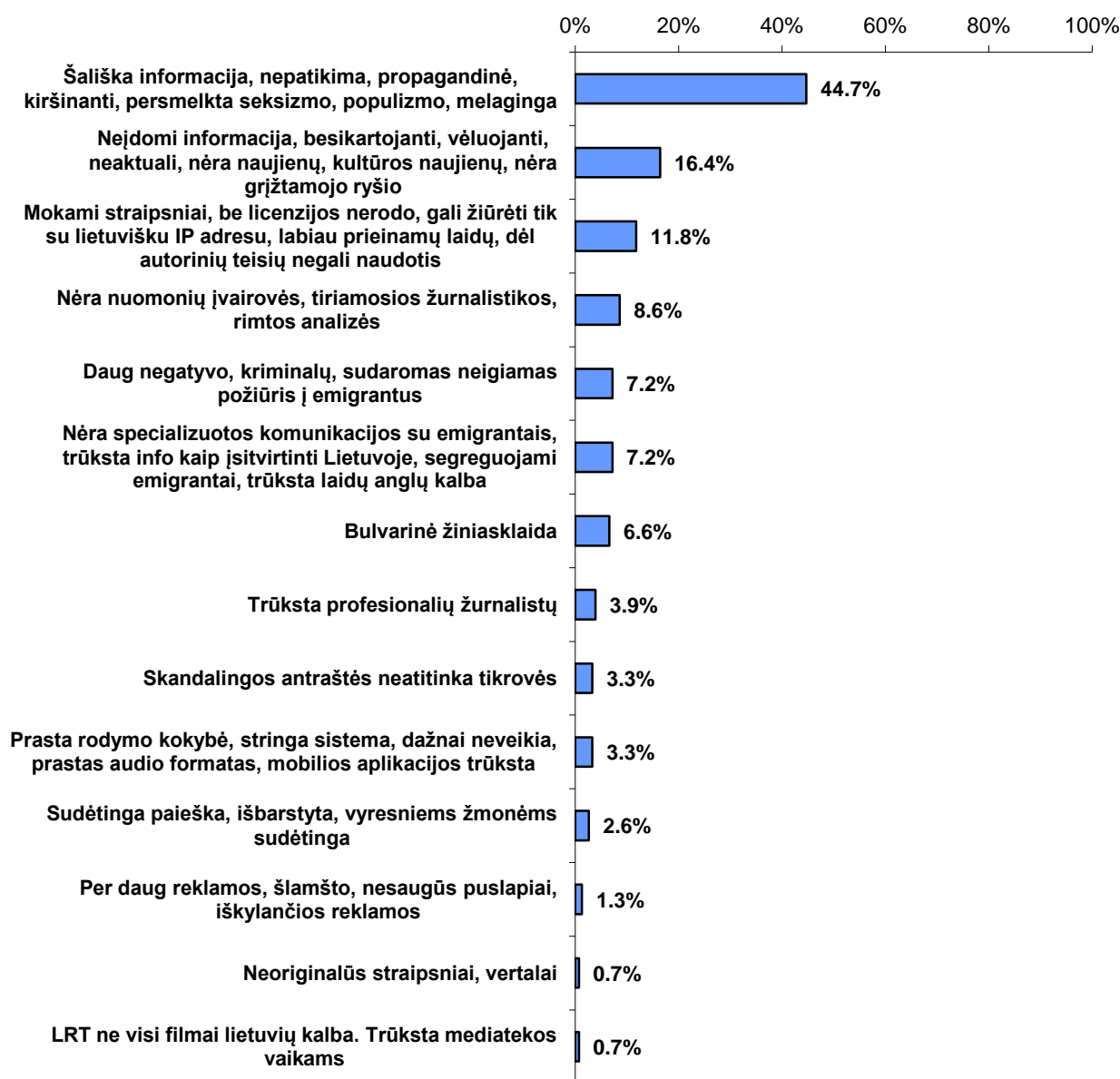
44 pav. *Irašykite trūkumus: (atviras klausimas)*

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad Lietuvos komunikacijos priemonės turi trūkumų (N=236)

Įvertinę Lietuvos žiniasklaidą teigiamai, bet matantys trūkumus dažniausiai nurodė, kad informacija yra šališka – 32%, ne viskuo galima naudotis – 19%, informacija neįdomi – 12%, prasta rodymo kokybė – 7%, nepakanka informacijos emigrantams – 7%.

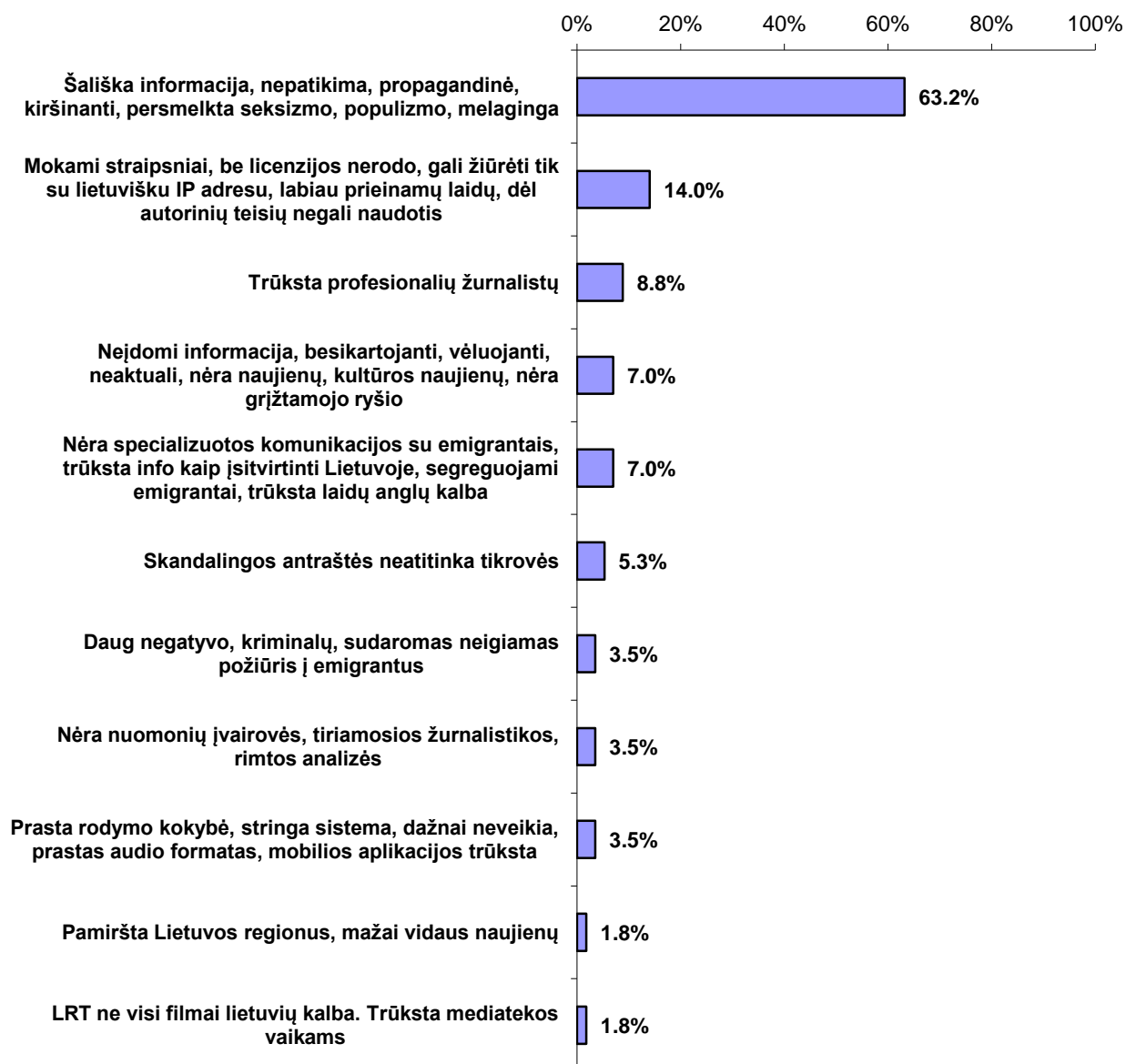
45 pav. **Irašykite pagrindinę priežastį, kodėl neatitinka lūkesčių: (atviras klausimas)**
 Atsakinėja respondentai, nurodę, kad Lietuvos komunikacijos priemonės labiau neatitinka jų lūkesčių (N=152)

Įvertinę Lietuvos žiniasklaidą greičiau neigiamai, dažniausiai nurodė, kad informacija yra šališka 45%, informacija neįdomi 16%, ne viskuo galima naudotis 12%.

46 pav. ***Jrašykite pagrindines priežastis, kodėl visiškai neatitinka lūkesčių:***
(atviras klausimas)

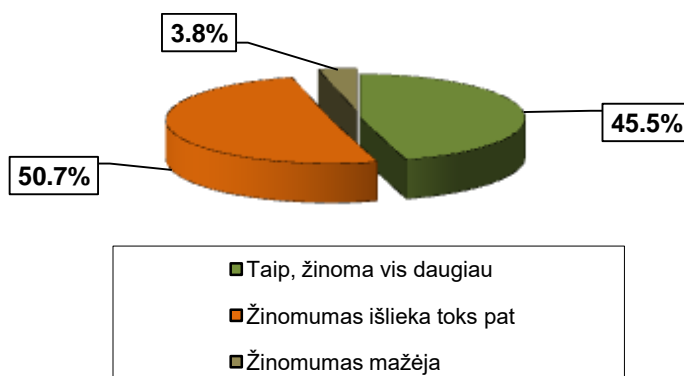
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad Lietuvos komunikacijos priemonės visiškai neatitinka jų lūkesčių (N=57)

Neigiamai Lietuvos žiniasklaidą įvertinę dažniausiai nurodė, kad informacija šališka, melaginga – 63%.

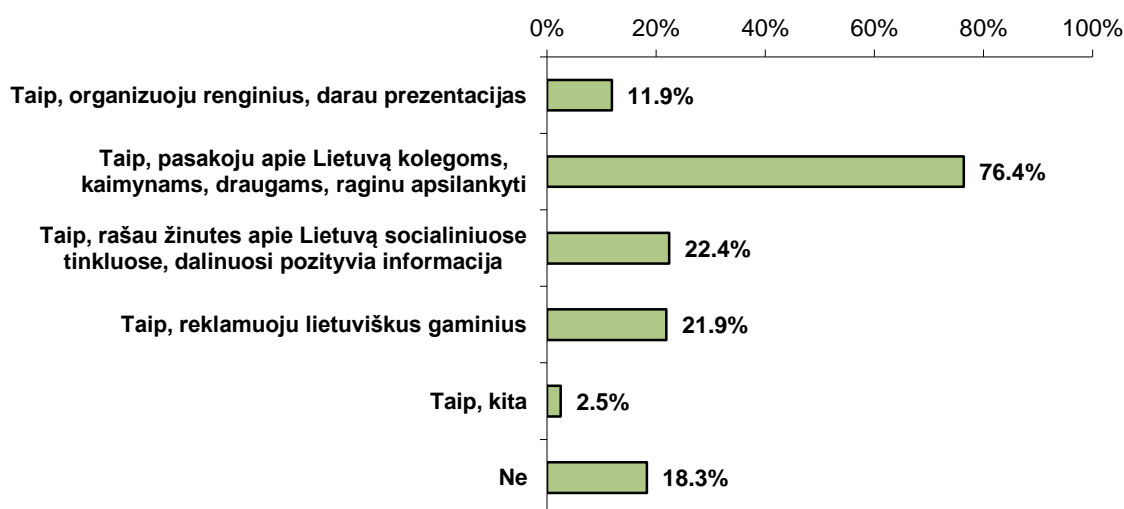
5.9. Lietuvos žinomumas ir įvaizdis

47 pav. **Ar manote, kad Lietuva yra vis daugiau žinoma Jūsų buvimo valstybėje?**
 Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1551)

Daugumos – 51% – nuomone Lietuvos žinomumas lieka toks pat. 45% apklaustųjų nuomone žinomumas didėja (57% Vokietijoje). Tik 4% apklaustųjų nurodė, kad žinomumas mažėja (pagyvenusieji 11%). 2020 m. apklausos metu buvo daugiau teigiančių, kad žinomumas didėja (buvo 55%).

48 pav. **Ar Jūs prisidedate prie Lietuvos žinomumo gyvenamoje šalyje didinimo?**
 Atsakinėja respondentai, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos (N=1541)

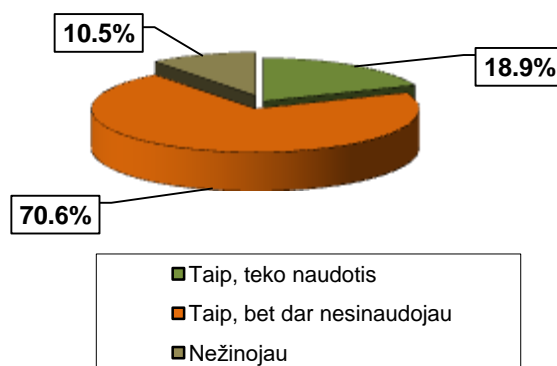
*Kita: savo elgesiu reprezentuoja Lietuvą/ dalyvauja renginiuose/ gamina lietuviškus patiekalus/ rankdarbius (2,0%). Kiti būdai buvo minimi dar rečiau.

18% apklaustųjų teigia, kad jie neprisideda prie Lietuvos žinomumo gyvenamojoje šalyje didinimo. Likusieji vienu ar kitu būdu prisideda, dažniausiai pasakodami apie Lietuvą draugams, kolegoms, kaimynams – 76% respondentų, be to 22% rašo apie Lietuvą socialiniuose tinkluose, 22% reklamuoja lietuviškus gaminius.

5.10. Sveikatos paslaugos

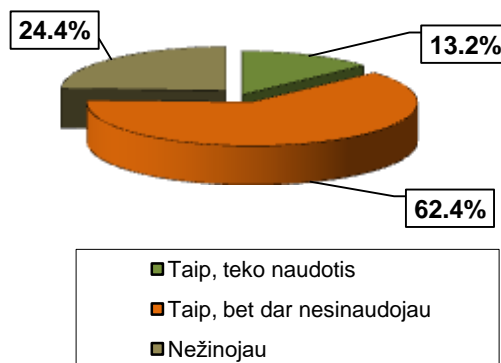
49 pav. Ar žinote, kad Europos sveikatos draudimo kortelė suteikia teisę ES valstybėse socialiniu draudimu apdraustiems asmenims gauti nemokamas būtinosios medicinos paslaugas Lietuvoje?

Atsakinėja ES šalyse gyvenantys respondentai (N=735)

Tik nedidelė dalis respondentų, gyvenančių Europos Sąjungos šalyse, nežino apie Europos sveikatos draudimo kortelę, kuri suteikia teisę gauti nemokamas būtinosios medicinos paslaugas Lietuvoje – 10%. Šia paslauga naudojosi 19% apklaustųjų, o likusieji 71% žino, bet dar nesinaudojo. Panašus rezultatas buvo gautas ir 2020 m. apklausoje.

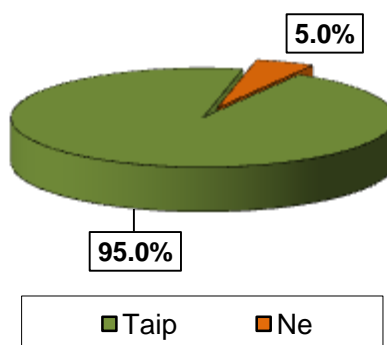
50 pav. **Ar žinote, kad, būdami apdrausti socialiniu draudimu vienoje iš ES valstybių, turite teisę toje šalyje kreiptis dėl Lietuvoje gautų ir savo lėšomis apmokėtų sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensacijos?**
Atsakinėja ES šalyje gyvenantys respondentai (N=737)

24% apklaustųjų nežino, kad būdami apdrausti socialiniu draudimu vienoje iš ES valstybių, turite teisę toje šalyje kreiptis dėl Lietuvoje gautų ir savo lėšomis apmokėtų sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensacijos. 13% naudojami, o 62% žino, bet nesinaudojo.

5.11. Grįžimas į Lietuvą

51 pav. **Ar Jūs gimėte Lietuvoje?**
Atsakinėja visi respondentai (N=1534)

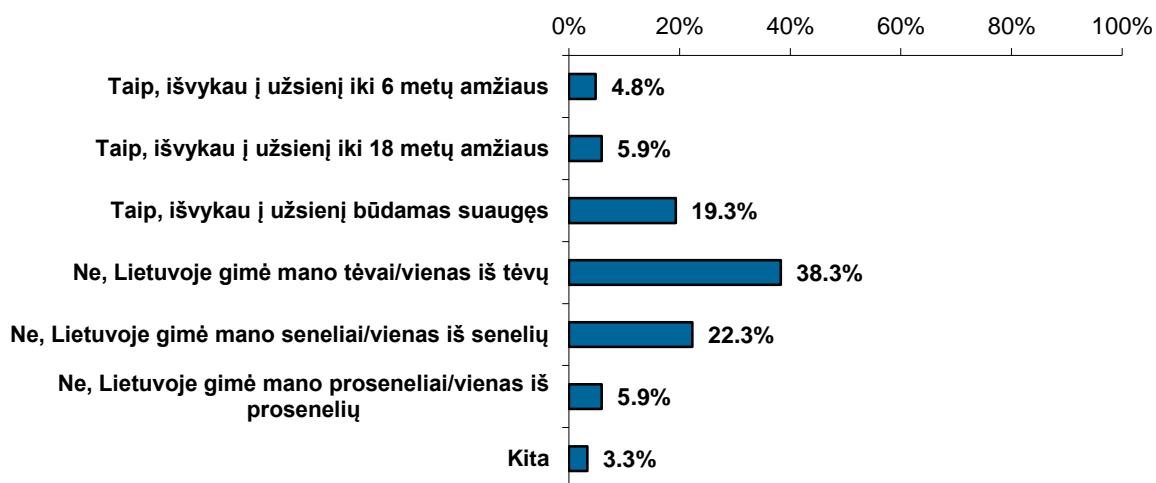

Absoliuti dauguma – 95% – apklaustųjų yra gimę Lietuvoje ir tik 5% ne Lietuvoje (daugiau tokių tarp gyvenančių JAV ir Kanadoje).

Angliškoje ir rusiškoje anketose buvo pateiktas detalesnis klausimas apie respondento ir jo tėvų gyvenamąją vietą.

52 pav. Ar Jūs gimėte Lietuvoje?

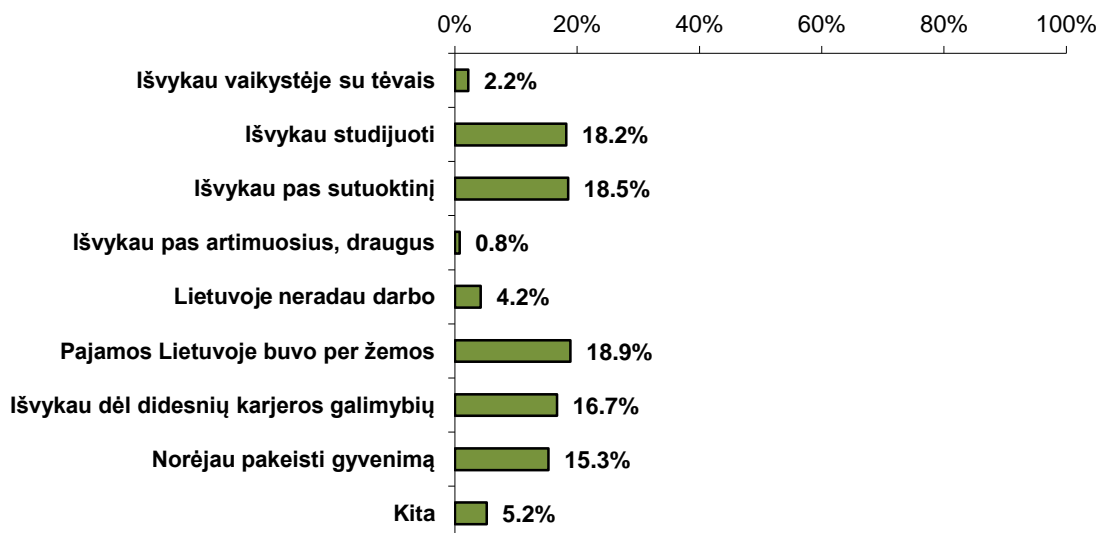
. Atsakinėja klausimynus anglų ir rusų kalbomis pildę respondentai (N=269)

11% apklaustųjų išvyko iš Lietuvos iki 18 metų, 19% – jau suaugę, 38% apklaustųjų Lietuvoje gimė vienas iš tėvų, 22% – gimė seneliai, 6% – proseneliai.

53 pav. Dėl kokios priežasties išvykote iš Lietuvos?

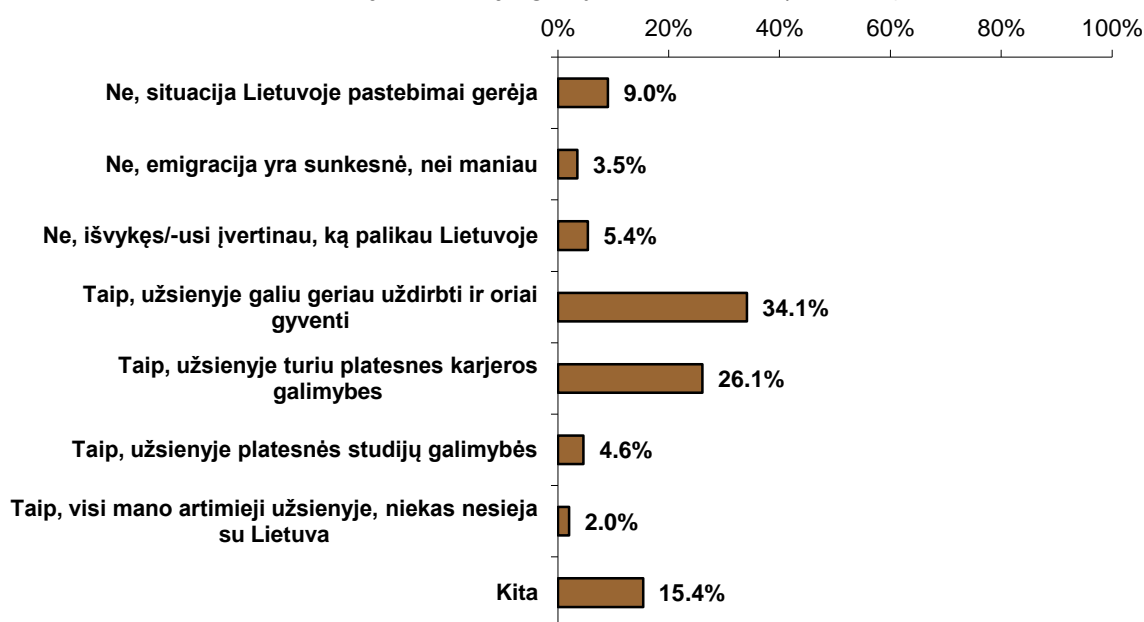
Atsakinėja Lietuvoje gimę respondentai (N=1447)

*Kita: išvykus trumpam (užsidirbti/ atostogauti/ susipažinti su kitos šalies kultūra) pasikeitė planai (0,9%); dėl santykių (0,6%); dėl geresnės vaikų ateities/ galimybių/ sveikatos/ saugumo (0,6%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Išvykusieji iš Lietuvos dažniausiai nurodo penkias priežastis: išvyko studijuoti 18%, išvyko pas sutuoktinį 18%, buvo per mažos pajamos 19%, išvyko dėl didesnių karjeros galimybių 17%, norėjo pakeisti gyvenimą – 15%.

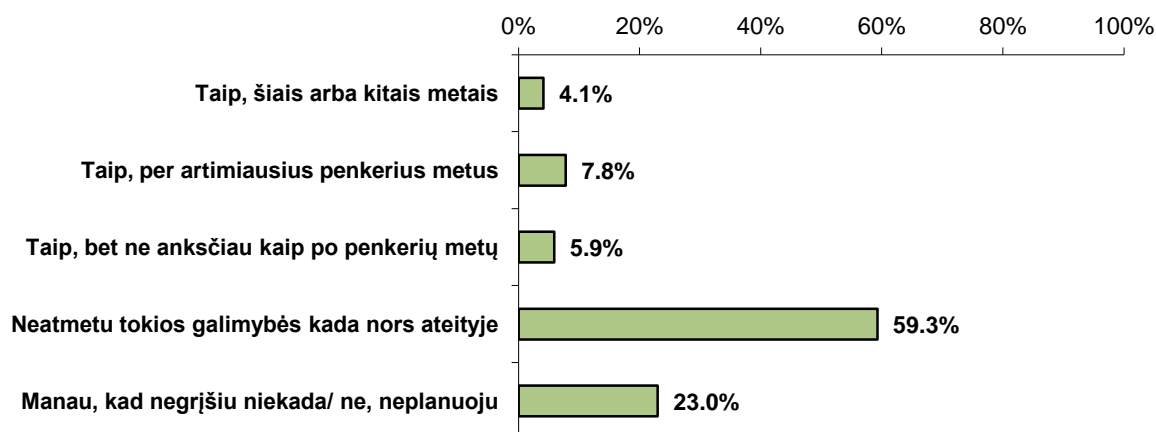
54 pav. **Ar išvyktumėte iš Lietuvos dabar?**
 Atsakinėja Lietuvoje gimę respondentai (N=1381)

***Kita:** taip, Lietuvoje blogiau (mentalitetas, darbdavių požiūris, korupcija, klimatas ir kt.) (5,8%); priklausytų nuo situacijos/priežasties (3,3%); taip, sukūrė šeimą/ įsitvirtino (2,2%); taip, praplėsti akiratį/ įgyti patirties (1,8%); taip, priešasčių nekonkretizavo (1,2%); ne, jei turėtų pasirinkimą (0,5%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

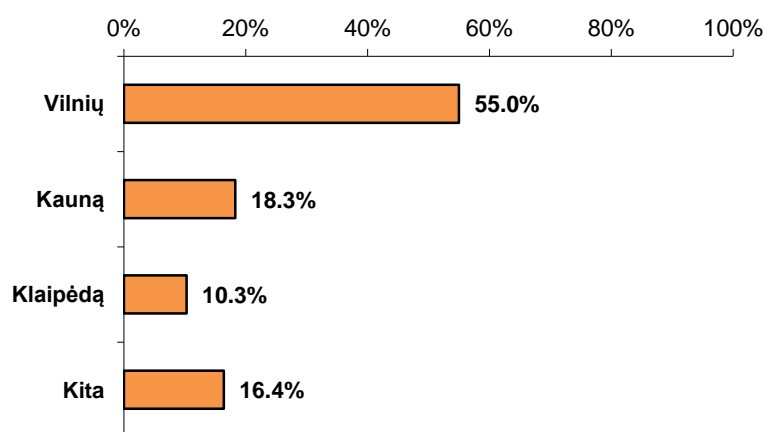
18% apklaustųjų, teigia, kad šiuo metu nevyktų iš Lietuvos (situacija Lietuvoje gerėja 7%, emigracijoje yra sunkiau nei galvojo 4%, suprato, ką prarado – 5%). 67% – išvyktų iš Lietuvos ir dabar (34% dėl uždarbio, 26% dėl karjeros galimybių).

55 pav. **Ar planuojate grįžti/ persikelti gyventi į Lietuvą?**
 Atsakinėja visi respondentai (N=1762)

23% apklaustujų mano, kad į Lietuvą negrįš niekada (daugiau pagyvenę 62%, Australijos, Kanados gyventojai). Dauguma – 59% – neatmeta tokios galimybės. 12% – planuoja sugrįžti 1-5 metų laikotarpyje.

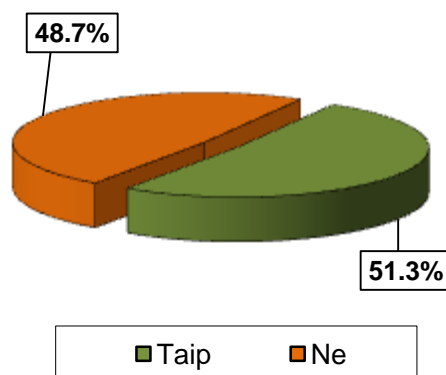
56 pav. **Į kokį miestą/vietovę planuojate/ketintumėte sugrįžti?**
Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1150)

***Kita:** į kaimą/ sodybą (2,2%); Šiaulius (2,2%); Panevėžį (1,2%); Palangą (0,9%); Alytų (0,8%); Marijampolę (0,7%). Kiti miestai/ vietovės buvo minimi dar rečiau.

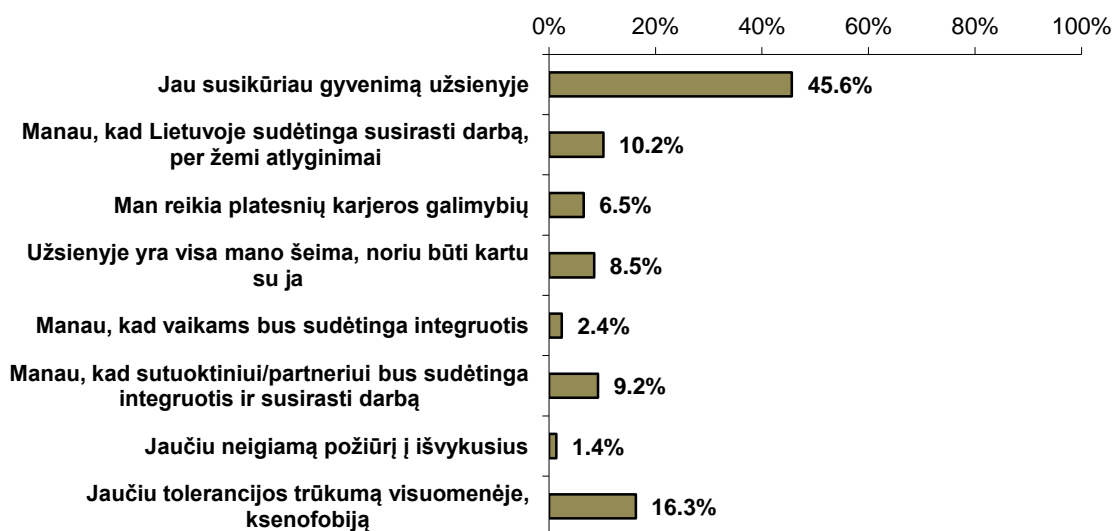
Dauguma planuojančių grįžti į Lietuvą nurodė Vilnių – 55%, dar 18% – Kauną, 10% – Klaipėdą. Kitos vietovės buvo minimos retai – 16%.

57 pav. **Ar tai yra Jūsų gimtasis/ kilmės miestas/ vietovė?**
Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1222)

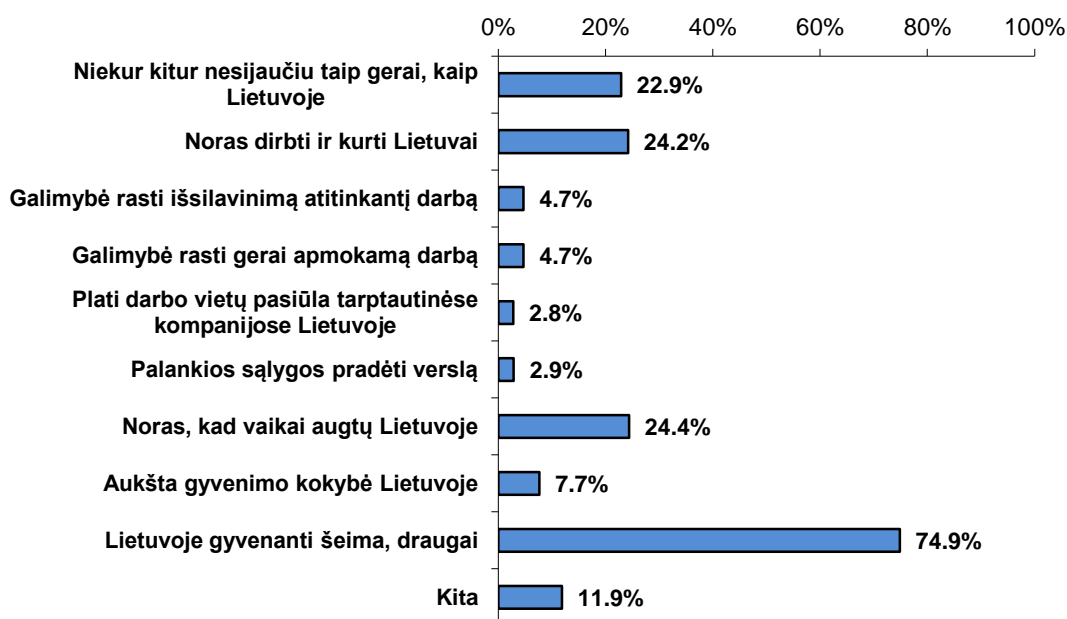
Pusė (51%) grįžtančių grįžtų į gimtąjį miestą/ vietovę, o kita pusė (49%) – į kitą miestą/ vietovę.

58 pav. *Į Lietuvą neplanuojate grįžti, nes:*
 Atsakinėja neplanuojantys grįžti respondentai (N=294)

Neplanuojantys sugrįžti nurodo, kad jie jau susikūrė savo gyvenimą užsienyje – 46%. Lietuvoje jaučia tolerancijos trūkumą – 16%, Lietuvoje per žemi atlyginimai – 10%.

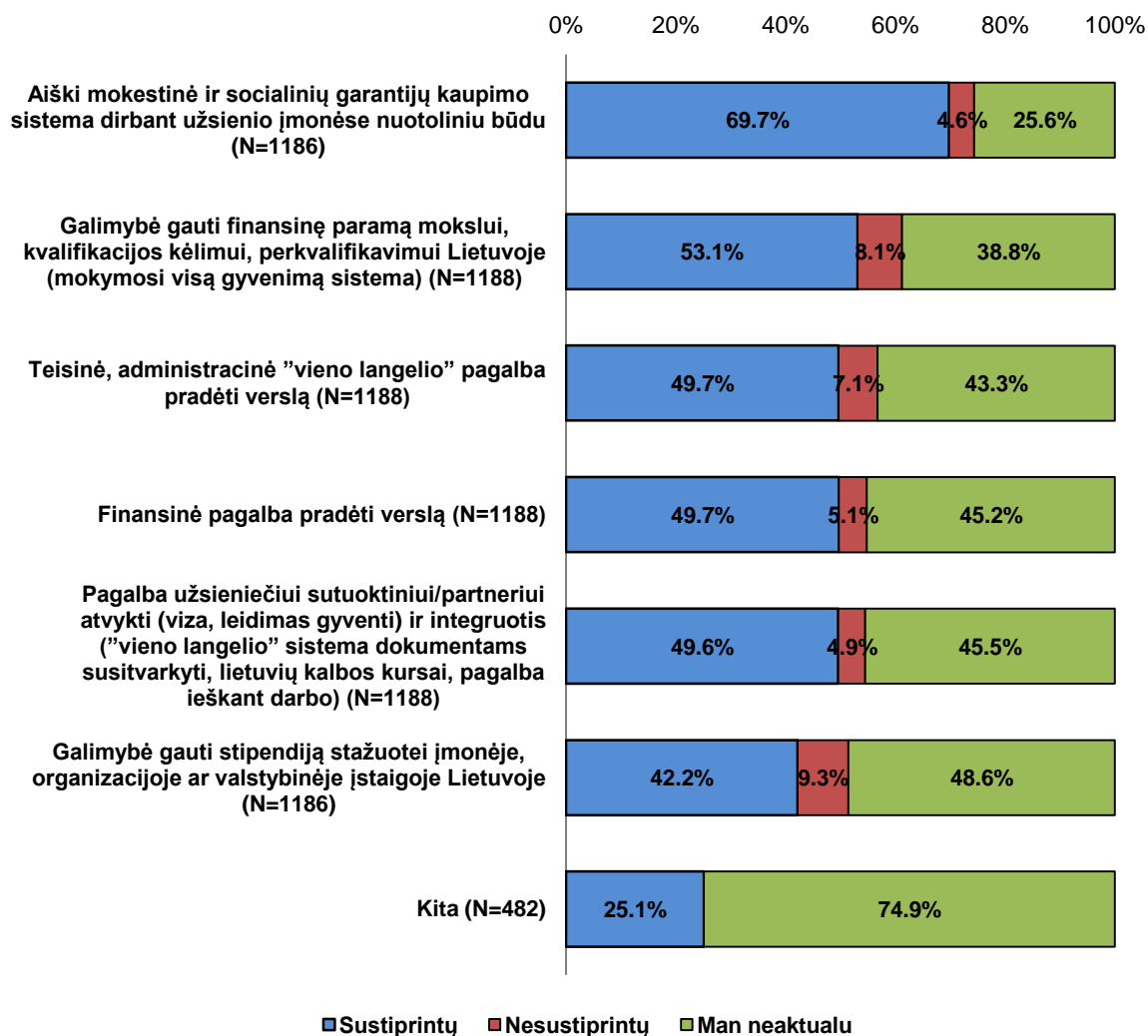
59 pav. *Kas labiausiai skatina grįžti į Lietuvą?*
 Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1181)

Kita: nostalgija/ meilė gimtam kraštui/ gimtoji kalba/ senatvė gimtinėje (7,1%); gamta/ ekologija/ oras (1,8%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Labiau į Lietuvą grįžti skatina Lietuvoje gyvenanti šeima, draugai – 75%. Kiti motyvai yra ne tiek svarbūs (noras, kad vaikai augtų Lietuvoje 24%, noras dirbti Lietuvai 24%, geriausiai jaučiasi Lietuvoje 23%). Panašūs rezultatai buvo gauti ir 2020 m. apklausoje.

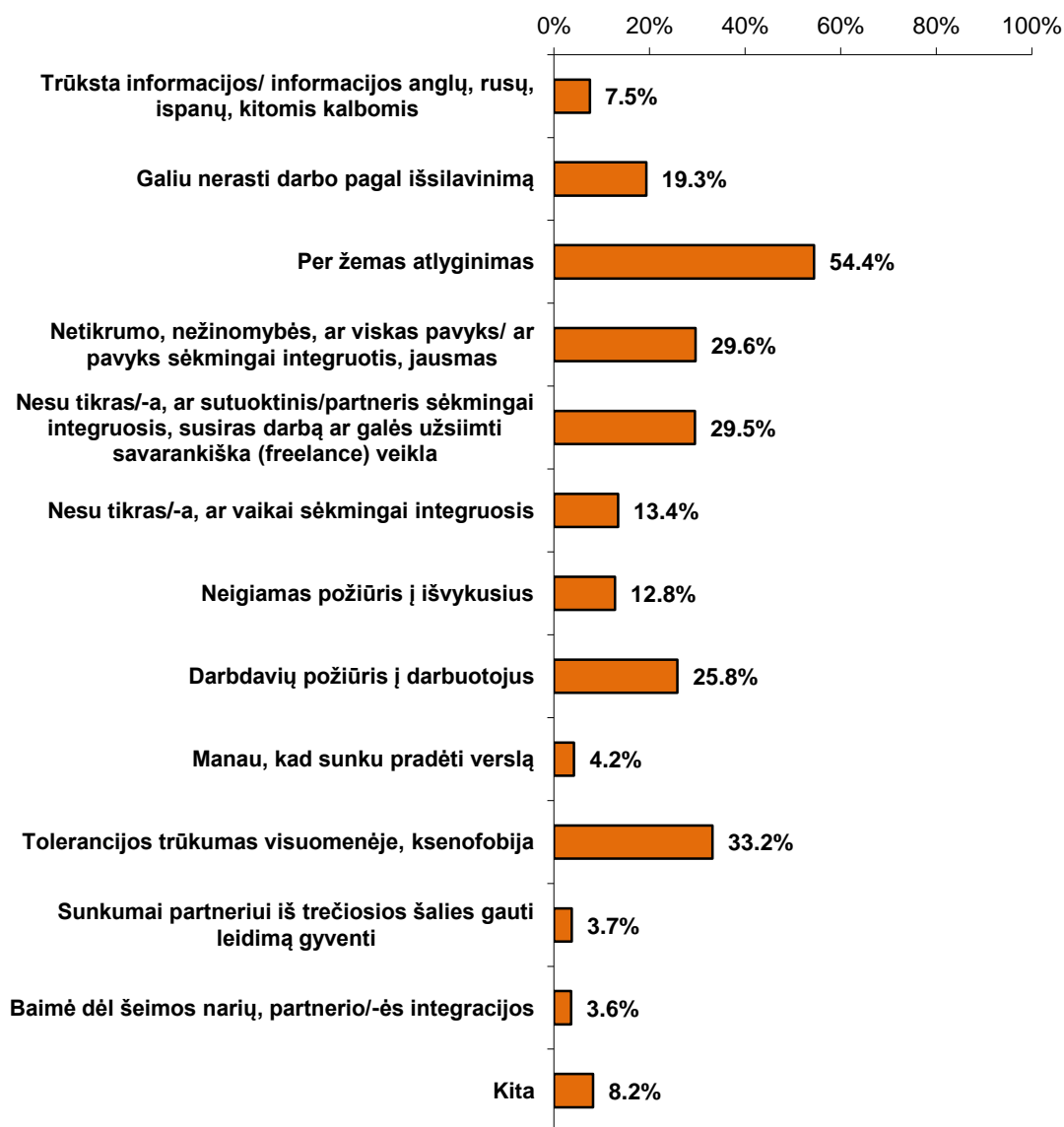
60 pav. **Kokios priemonės sustiprintų motyvaciją grįžti gyventi ir dirbti Lietuvoje?**
Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1188)

***Kita:** darbas (gerai apmokamas/ įdomus/ normalūs atlyginimai)/ socialinės garantijos/ mokesčiai/ didėjantis minimalus pragyvenimo lygis (8,7%); dvigubos pilietybės įteisinimas (2,9%); kompensacijos/ materialinė pagalba būstui/ grįžimui/ mokestinės lengvatos (2,3%); integruojančios programos vaikams/ sutuoktiniams, nekalbantiems lietuviškai (2,3%); tos pačios lyties partnerystės/ santuokos įteisinimas (1,9%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Planuojantys grįžti į Lietuvą nurodė, kas labiausiai sustiprintų motyvaciją grįžti: galimybė dirbti užsienyje nuotoliniu būdu – 70%, galimybė gauti finansinę paramą kvalifikacijos kėlimui, persikvalifikavimui Lietuvoje – 53%, teisinė pagalba pradėti verslą – 50%, finansinė pagalba pradėti verslą – 50%, pagalba užsieniečiui sutuoktiniui/ partneriui atvykti į Lietuvą – 50%.

61 pav. **Kokios pagrindinės kliūtys, rizikos, planuojant grįžimą?**
 Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1262)

***Kita:** soc. garantijos/ sveikatos sistema (2,3%); politinis/ geopolitinis nestabilumas/ valdžios požiūris/ priimami sprendimai (1,8%); sutuoktinis ne lietuvis/ šeimos nariai/ vaikų integracija (1,4%); homofobiška politika/ visuomenės požiūris (0,7%); aukštos būsto kainos/ nepalankios paskolų sąlygos (0,6%). Kitos kliūtys buvo minimos dar rečiau.

Pagrindinis nerimas dėl grįžimo į Lietuvą – per žemas atlyginimas – 54%. Po to seka tolerancijos trūkumas visuomenėje – 33%, bendras netikrumo jausmas – 30%, netikrumas dėl partnerio galimybių Lietuvoje – 29%, darbdavių požiūris į darbuotojus – 26%.

Nurodžiusieji, kad gali nerasti darbo pagal išsilavinimą, nurodė savo specialybę.

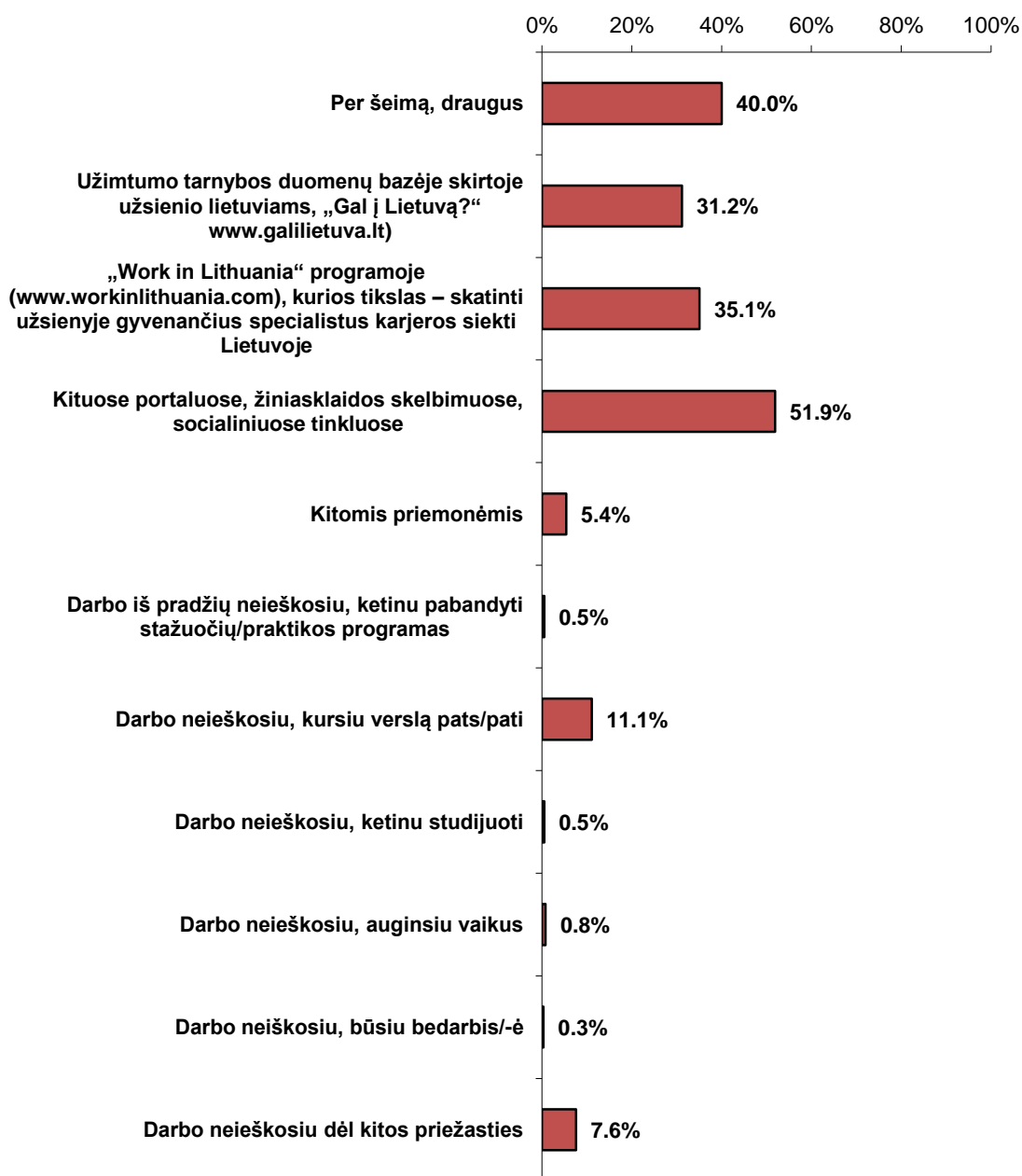
Jei sutinkate, įrašykite savo specialybę: (atviras klausimas)

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad gali nerasti darbo pagal specialybę (N=191)

	%
Vadyba/personalo vadyba/rinkodara/ marketingas	12,0%
Ekonomika/ finansai/ draudimas	11,0%
Pedagogika	11,0%
Menai/ menotyra/ dizainas/ restauracija	8,4%
Kalbos/ vertimai	7,9%
Inžinerija/elektronika/ architektūra	7,3%
Sveikatos/ gyvybės mokslai/ kineziterapija/ slauga/dietika/ maisto sauga	5,8%
Tarptautiniai santykiai, politologija, viešasis administravimas	5,2%
IT/ robotika	4,7%
Biologija, geografija, geologija, aplinkosauga	3,7%
Chemija, farmacija	3,7%
Teisė/ advokatūra	3,7%
Istorija/ archeologija/ antropologija/ archyvaras	2,6%
Filosofija, psichologija, sociologija	1,6%
Mokslininkas/ profesorius/ mokslų daktaras	1,6%
Biuro administravimas	1,6%
Fizika	1,0%
Žurnalistika/ viešieji ryšiai/ komunikacija	1,0%
Socialinis darbas	1,0%
Aviacija	1,0%
Leidyba, reklamos kūrimas	1,0%
Grožio sritis (kirpėjos, manikiūrininkės)	1,0%
Viešbučių administravimas	1,0%
Siuvimas/ siuvimo konstruktorius	1,0%
Spaustuvės darbuotojas	1,0%
Matematika	0,5%
Agronomija/ miškininkystė/ žemės konsolidacija	0,5%
Turizmas	0,5%
Transportas/ logistika	0,5%
Santechnikas	0,5%
Jūreivis	0,5%
Vairuotojas	0,5%
NT agentas	0,5%
Namų tvarkytoja	0,5%
Plieno apdirbimas	0,5%
Tinklinis marketingas	0,5%
Stiuardesė	0,5%

Dažniausiai buvo nurodoma vadyba, finansų sritis, pedagogika.

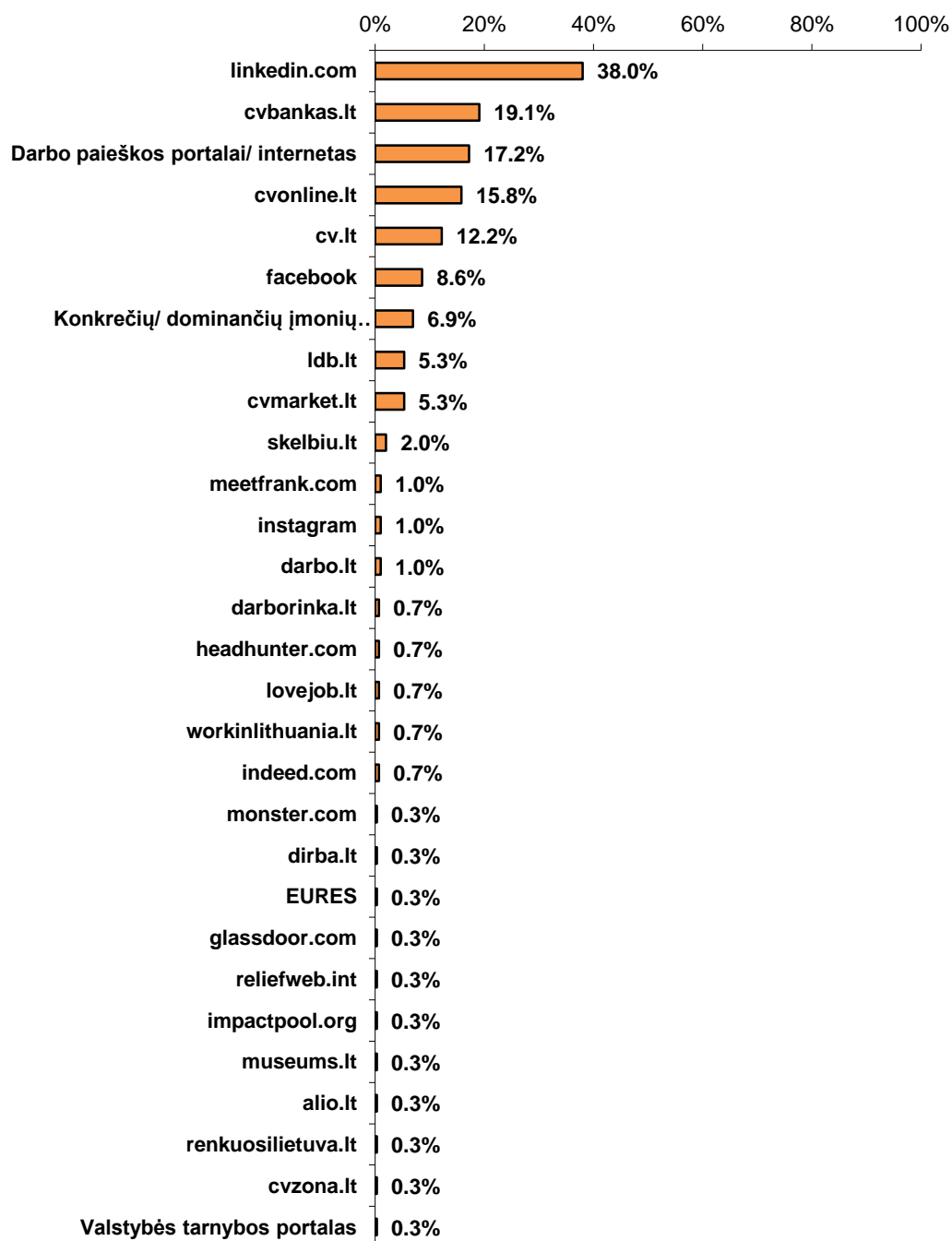
62 pav. **Planuodami grįžimą į Lietuvą, darbo ieškotumėte**
 Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1114)

***Kita:** pensijinis amžius/ planuoja grįžti tik sulaukę pensijinio amžiaus (5,7%); turi darbą Lietuvoje/ dirba nuotoliniu būdu/ susikūrė finansinę gerovę (1,6%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

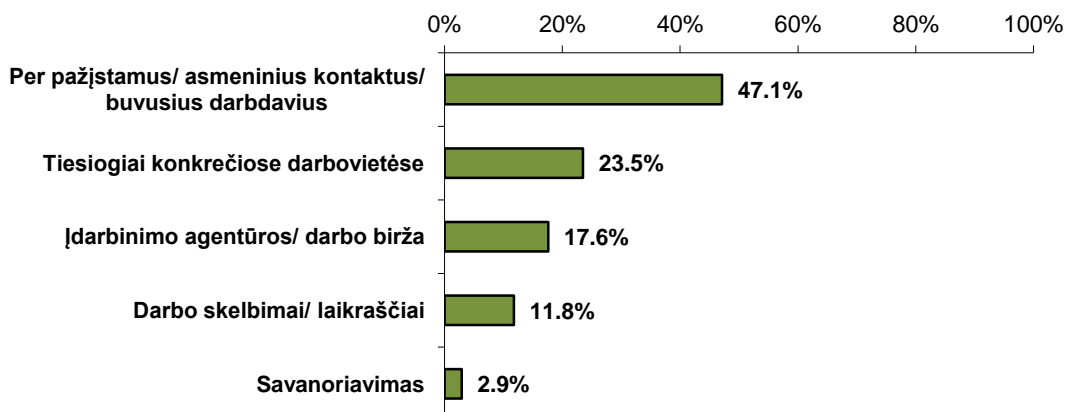
Planuodami grįžimą į Lietuvą darbo ieškotų įvairiuose portaluose, žiniasklaidos skelbimuose – 52%, per draugus – 40%, „Work in Lithuania“ programoje – 35%, užimtumo tarnybos duomenų bazėje – 31%.

63 pav. **Jrašykite kitus darbo paieškos portalus: (atviras klausimas)**
 Atsakinėja respondentai, nurodę, kad darbo ieškos kituose portaluose, žiniasklaidos priemonėse (N=303)

Dažniausiai darbo paieškai buvo minimas portalas linkedin.com – 38%. Rečiau minimi: cvbankas.lt –19%, darbo paieškos portalai – 17%, cvonline – 16%.

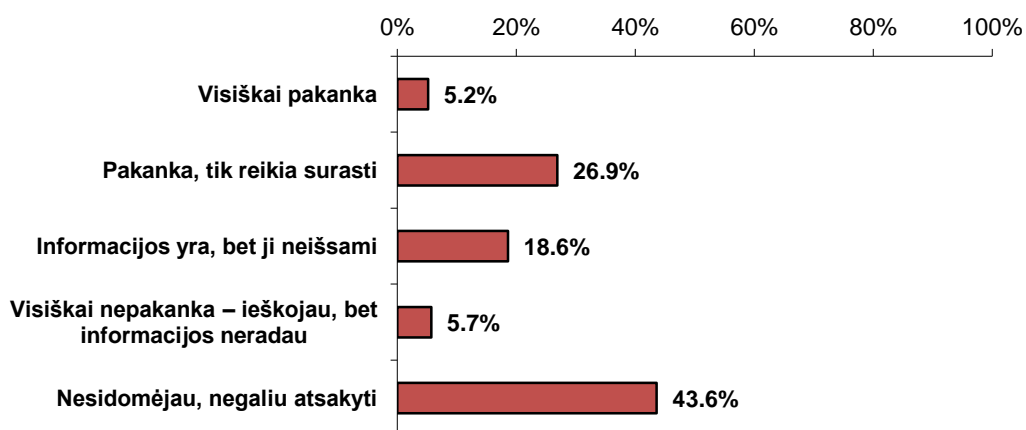
64 pav. ***Jrašykite kitas darbo paieškos priemones: (atviras klausimas)***
 Atsakinėja respondentai, nurodę, kad darbo ieškos kitomis priemonėmis (N=34)

Planuojantiems grįžti į Lietuvą respondentams buvo pateiktas klausimas, ar jiems pakanka informacijos apie grįžimą į Lietuvą.

65 pav. ***Jūsų nuomone, ar pakanka informacijos grįžimo ir reintegracijos Lietuvoje klausimais?***

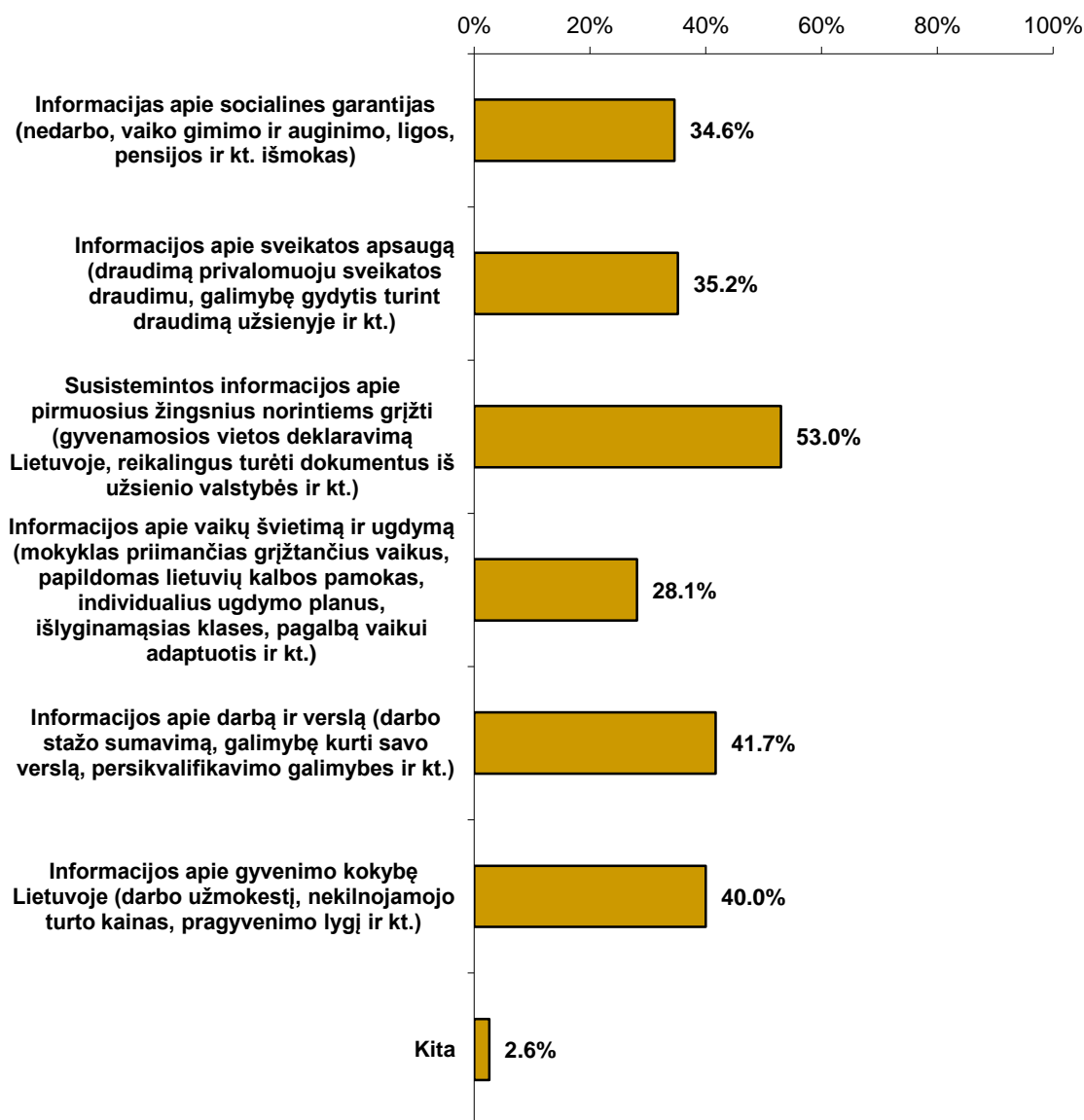
Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1152)

Dauguma – 44% – apklaustųjų kol kas nesidomėjo informacija apie grįžimą ar reintegraciją (2020 m. buvo 60%). 27% teigia, kad tokios informacijos pakanka, tik reikia rasti. 19% teigia, kad informacija neišsami, 6% – jos nėra. Tik 5% teigia, kad informacijos visiškai pakanka.

66 pav. **Jei galvojate apie grįžimą, kokios informacijos Jums labiausiai trūksta, kad galėtumėte tinkamai pasirengti?**

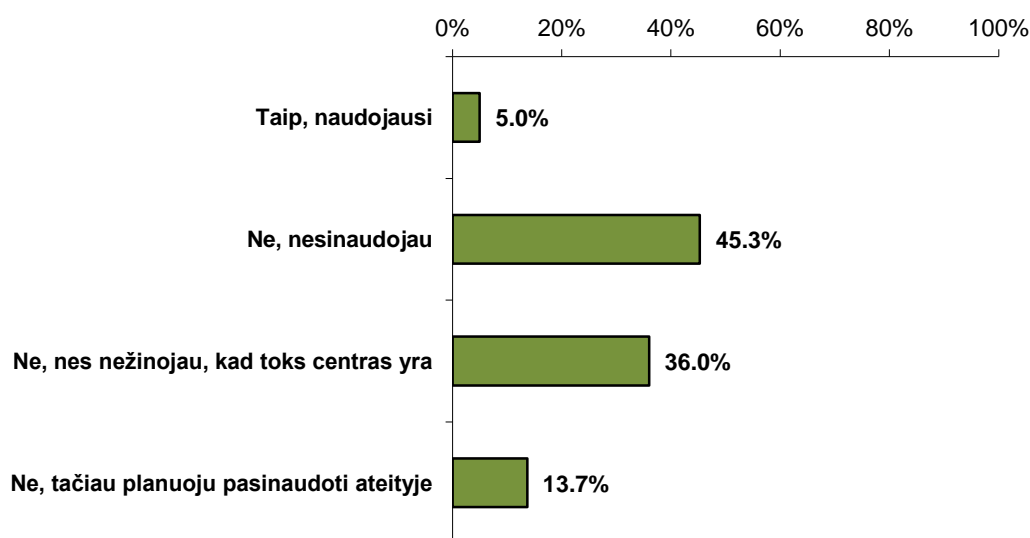
Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=923)

*Kita: kitataučių sutuoktinių biurokratinė integracija (1,3%). Kita rūpima informacija buvo minima dar rečiau.

Planuojantys grįžti respondentai nurodė, kad labiausiai jiems trūksta susistemintos informacijos apie pirmuosius žingsnius norintiems grįžti – 53%. Kitos informacijos poreikis taip pat buvo minimas dažnai: apie darbą ir verslą – 42%, apie uždarbį ir kainas – 40%, apie sveikatos apsaugą – 35%, apie socialines garantijas – 35%, apie vaikų ugdymą – 28%.

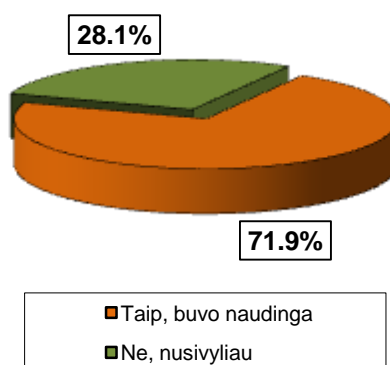
67 pav. Ar naudojotės migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“ (www.renkuosilietuva.lt), nemokamomis konsultacijomis apie grįžimą gyventi į Lietuvą? Atsakinėja planuojantys grįžti respondentai (N=1131)

36% apklaustųjų nežinojo, kad yra portalas „Renkuosi Lietuvą“, kuris teikia atitinkamą informaciją (2020 m. buvo 40%), o 14% ketina naudotis šio portalo teikiama informacija ateityje. 5% naudojosi šio portalo informacija (2020 m. – 2%), 45% – žino apie šį centrą, bet nesinaudojo.

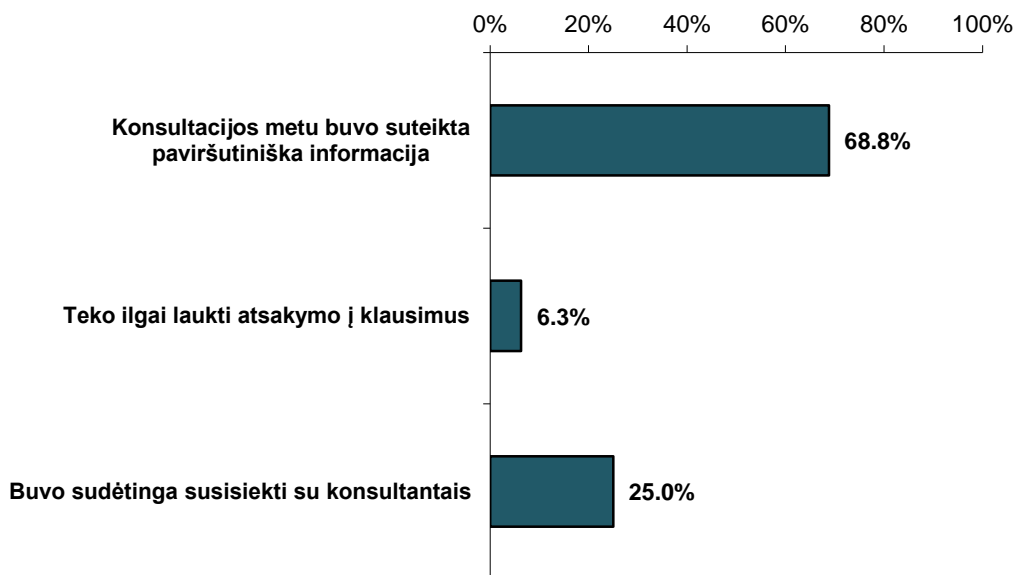
68 pav. Jei naudojotės „Renkuosi Lietuvą“ paslaugomis, ar jums suteikta informacija buvo naudinga?

Atsakinėja respondentai, kurie naudojosi centro paslaugomis (N=57)

Dauguma (72%) pasinaudojusių „Renkuosi Lietuvą“ paslaugomis, nurodė, kad informacija buvo naudinga.

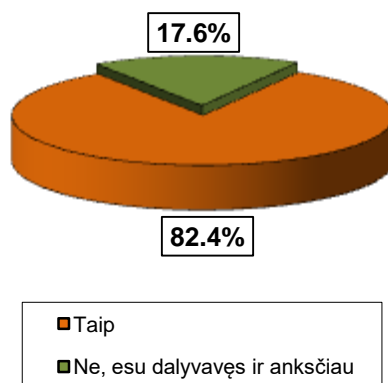
69 pav. **Jei nusivylėte „Renkuosi Lietuvą“ paslaugomis, įvertinkite, kodėl:**
Atsakinėja respondentai, kurie nusivylė centro paslaugomis (N=16)

Nusivylusieji „Renkuosi Lietuvą“ paslaugomis dažniausiai nurodė, kad konsultacijos metu buvo suteikta paviršutiniška informacija.

5.12. Dalyvavimas apklausose

70 pav. **Ar šioje – „Užsienio lietuvių apklausoje“ – dalyvaujate pirmą kartą?**
Atsakinėja visi respondentai (N=1424)

Didžioji dauguma – 82% – užsienio lietuvių dalyvauja apklausoje pirmą kartą, o 18% buvo dalyvavę anksčiau (tarp pagyvenusių 29%, Belgijoje – 29%).